

N. Oudhens

30e jaargang afl. 2
Zomer 1983.

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

„Jan van de Mortel 80 jaar en onderscheiden”.

AGENDA 1983

- 20 mei-7 aug. Tentoonstelling "Gilden in Noord-Brabant" in Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch.
- 25 en 26 juni Kringdag Peelland te Beek en Donk bij St. Antonius en St. Leonardus.
- 14 aug. Vrij gildefeest Oostelbeers bij Gilde Sint Joris.
- 14 aug. Vrij gildefeest Dommelen bij Sint-Martinusgilde.
- 28 aug. Kringdag Baronie en Markiezaat te Terheiden bij St. Antonius Abt.
- 10-11 sept. Distriktsgildegildeg St. Catharina Eindhoven-Tongelre.

VAN DE REDACTIE

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 5 augustus bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

Jan van de Mortel 80 jaar

Op 30 april 1983 is voor de eerste maal de onderscheiding van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden aan de Opper-Deken van de Federatie, Jan van de Mortel, uitgereikt door de Voorzitter Jhr. Ir. L. L. M. Van Nispen tot Sevenaer.

De voorzitter memoreerde de vele verdiensten van Jan van de Mortel, die sedert 1936 Gildebroeder van het Vughtse Sint-Catharinagilde is, was 35 jaren tamboer van het gilde en 20 jaar Voorzitter van de Kring Maasland.

In de federatie heeft hij jarenlang de functie van vice-voorzitter ingenomen. Toen hij hiervan afstand deed, werd hij benoemd tot Opper-Deken (adviseur) van de federatie.

In de loop der jaren heeft hij honderden lezingen gehouden tot op paleis Soestdijk toe.

Hij is nog steeds de vraagbaak voor vele gildebroeders, die zich over de oude tradities willen informeren.

Bij de feestelijke uitreiking waren aanwezig de huidige Voorzitter van Kring Maasland Drs. Luykx, de federatiesecretaris, de Voorzitter van Kring Peelland, F. van Thiel, en de federatiebestuursleden J. Toorians, J. Abrahams, P. van der Heyden en J. Chappin.

Na het uitreiken van de onderscheiding verzorgde de Harmonie Kunst en Vriendschap de muzikale omlijsting.

Het was een prachtige huldiging van een groot en verdienstelijk man, die wij nog lang in ons midden willen hebben, op een zonovergoten Koninginnedag.

Mathieu v. d. Voort

AGENDA 1984

Aangevraagd, maar nog niet door de Federatie goedgekeurd.

- 13 mei Jubileum-Kringdag, 50-jarig bestaan Kwartier van Oirschot, te Diessen.
- 20 mei Kringdag, 50-jarig bestaan Kring Maasland, te Loonopzand.
- 20 mei Kringdag Loon op Zand b.g.v. het 200-jarig bestaan van Sint-Ambrosiusgilde.
- 20 mei Kringdag Land van Cuyk te Beugen.
- 12 aug. Vrije gildedag te Escharen bij gilde St. Antonius Abt.
- 8-9 sept. Kringdag Peelland te Someren-Eind bij gilde St. Lambertus en Schutterij Wilhelmina.
- 11 sept. Kringdag Baronie en Markiezaat bij St. Willibrordus Alphen.

„DE GILDETROM” driemaandelijkse tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteuren: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2431

voor Peelland: Fr. van der Velden, Eindje 7, 5715 PK Lierop, tel. 04926-256

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516

voor Kempenland: R. Haase, Wapendragerstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527

voor Het Land van Cuijk: H. Christiaans, Koperwiekstraat 8, 5451 XN Mill, tel. 08859-3439

voor Baronie en Markiezaat: B. Minnebach, Nieuweweg 32, 4631 TG Hoogerheide, tel. 01646-4761

Administratie: H. A. J. v. Erve, Rootven 60, 5066 AX Moergestel, tel. 04243-1306.

Betalingen: Rabobank te Moergestel, rekeningno. 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom. (Girorekening van deze bank: 1071810).

Particuliere abonnementen: f 12,— per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Zn. B.V. Veghel.

VRAGENRUBRIEK

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

Algemeen

„Brabantse Schuttersgilden Vroeger en Nu” door Alfons Ising.

Het jaar 1983 lijkt een rijk gildejaar te worden, wat de publiciteit betreft; het is nu bijna 50 jaren geleden, dat de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden werd opgericht. Als eerste publikatie werd op het onlangs gehouden Gildecongres te Goirle het keurig uitgegeven en geïllustreerd boek van Alfons Ising aangeboden. De boektitel geeft de tweevoudige bedoeling van de schrijver weer. Hij onderzocht de oudste schuttersgilden in het oude hertogdom Brabant, toen nog niet gedeeld, en vergelijkt hun reglementen met de toestand van de Belgische en Nederlandse gilden nu. Deze benadering is vrij nieuw en daarom interessant. Jolles had in 1934 in zijn onvolprezen en onmisbaar standaardwerk een zo volledig mogelijke beschrijving gegeven van heel het gildebezit van de Noordbrabantse Schuttersgilden in zijn tijd. Ising is geen tweede Jolles, ook geen vervolg op Jolles; hij onderzocht de oudste gilden van het hertogdom Brabant, om die oude reglementen en tradities te kunnen vergelijken met de huidige toestanden. Zijn uitgangspunt vormen de caerten van de hoofdgilden van Leuven, tot 1430 de woonplaats van de Bourgondische vorsten: het Sint-Sebastiaansgilde van de handboog, het Onze-Lieve-Vrouwegilde van de Grote Voetboog of Oude Kruisboog in 1267 opgericht, het Sint-Jorisgilde van de Jonge Voetboog in 1343 opgericht, en het Kolveniersgilde van St. Kristoffel, dat rond 1477 werd opgericht. Aan deze hoofdgilden hebben talrijke schuttersgilden in Noord- en Zuid-Brabant hun reglementen en tradities ontleend. Zij vormen het vergelijkingskader. Hun landjuwelen, hun wapens en kleding worden als normen gebruikt, al blijkt ook volgens de schrijver hoevele veranderingen in de eerste eeuwen van de schuttersgilden moesten plaats vinden door aanpassing aan de tijdsomstandigheden. Waar de geschreven bronnen verstek lieten gaan, kwamen de bewaard gebleven pentekeningen van de Leuvense stadsklerk uit 1594, Willem Boonen, te hulp; voor wapens en kleding zijn deze tekeningen waardevol gebleken.

Voor de talrijke thans bestaande schuttersgilden in Nederland en België, die zich gaarne beroepen op hun oude tradities maar daarvan tot nu toe geen kennis konden nemen, heeft Ising nu de opening geboden naar inzicht in dat verleden. Dat hij uitdrukkelijk de banden tussen Noord- en Zuid-Brabant in het verleden beschrijft, is een bijkomende verdienste en zeker voor de toe-

komst van de gilden een waardevolle tip. De schrijver noemt terecht zijn onderzoek "geen eindpunt maar slechts een aanzet om verdere onderzoekingen op gang te brengen". Als door publicatie van thans nog onbekende documenten zal blijken, dat naast de grote lijn, die in dit leerzaam boek van het verleden naar het heden is getrokken, velerlei tradities eerst later zijn ontstaan, zal juist de pluriformiteit het gaan winnen van het uniforme. Hoe uitgebreider een stamboom wordt, des te meer variaties verschijnen er in takken en zijtakken. Slechts enige voorbeelden hiervan staan in het boek van Ising vermeld. Dat de schuttersgilden, oorspronkelijk weerbaarheidscorpsen, dat niet meer zijn sinds eeuwen, is een zegen voor de gilden en een reden voor hun voortbestaan. Jongere tradities zijn even waardevol als oudere. De caert van St. Sebastiaan te Oirschot van 1531 bevatte geen letter over een gildevaandel of vaandrig en eerst in 1609 verscheen de eerste "vaendrager" (p. 61). In de oudste Leuvense caerten staat niets over gildezilver of medaljons en op de tekeningen van Willem Boonen uit 1594 komen wel ketens en medaljons voor, maar geen koningsvogels of koningsschilden. (p. 80-81). Toch zijn in Noord-Brabant 15de-eeuwse medaljons bewaard gebleven en koningsvogels uit het begin van de 16de eeuw. Waar en wanneer dit terecht zo gewaardeerd gildezilver is ontstaan, blijft voorlopig nog een open schakel in de geschiedenis van de schuttersgilden. Gilden zijn levende organisaties, die in hun groei telkens nieuwe elementen in zich opnamen en bewaarden.

Dit blijkt ook uit de hoofdstukken, "vergelijkingen tussen vroeger en nu", waarin oude en jonge tradities bij het aannemen van nieuwe leden, en de organisatievormen van de gilden met hun koningen en keizers, vaandrigen, vendeliers en tamboers heel overzichtelijk worden behandeld. Over "kerkelijke en sociale aspecten" of "de broederschap in de praktijk" worden waardevolle voorstellen gedaan. Een typisch detail is een artikel in een Leuvense caert van 1540, waarin enige gildebroeders de taak krijgen "kinderen te helpen ter doopvont te dragen" (p. 94); op vele plaatsen is de laatste jaren dit gebruik herleefd. Aan de nog altijd omstreden positie van de vrouw in het gilde wordt door de schrijver ook aandacht besteed (p. 88-89, 103, 113, 142-143). Zijn gedrukte conclusie: "Het is zelfs zo, dat in de heel oude caerten en reglementen meer over hen is geschreven dan over de vaandrigen en de tamboers", steunt m.i. op een al te zwakke basis. De geschiedenis van de schuttersgilden is zeer gecompliceerd en de ombouw van kerkelijke broederschappen, waarin mannen en vrouwen zaten, tot latere schuttersgilden is nog te weinig onderzocht. Ising trekt ook elders in het boek wel eens te gemakkelijk zijn conclusies.

Bij de behandeling van de gildefeesten in Noord-Brabant en de Zuid-Brabantse Kempen wordt uitvoerig "Het Statuut van de Hoge Gilderaad der Kempen" besproken; in deze Gilderaad, opgericht in 1952, worden alle gilden uit de Kempen toegelaten, die vóór 1798 actief waren. Het Statuut met zijn meer dan 150 artikelen wil het behoud van de oude Brabantse gildetradities garanderen. Naar mijn mening is in dit nivellerend keurslijf nauwelijks plaats voor plaatselijke verschillen. De hoge controle op strikte na-

leving lijkt mij wat in strijd met de aloude Brabantse Vrijheid. Terecht schrijft Ising: "Wat een enorm verschil met de Noordbrabantse vrijblijvendheid!" (p. 123) Hij betreurt het dat de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden in dit opzicht bijna machteloos is, omdat zij slechts een advies kan uitbrengen en niet als een "bindend gezag" boven de gilden staat (p. 143). Gebondenheid is een groot goed, maar vrijheid eveneens.

Uitstekende adviezen geeft Ising betreffende de gildebezittingen, de kleding, de documenten en het bewaren en verzorgen van het gildezilver; heel concrete aanwijzingen staan er over de wijze, waarop een foto-documentatie kan worden opgebouwd.

De bijlagen bevatten o.a. een register van alle nog bestaande gilden uit Noord- en Zuid-Brabant.

Het boek is voorzien van prachtige foto's van de schrijver, die hiervoor geprezen moet worden. Jammer is, dat meestal niet wordt aangegeven, waar en wanneer de foto's zijn gemaakt; het zou voor de documentatie nuttig zijn geweest. Een tweede aanmerking betreft de schrijfwijze van de gildenamen, die in het gehele boek in allerlei variaties voorkomen; Sint Jorisgilde staat naast St. Sebastianusgilde en Sint-Sebastiaansgilde (p. 63), terwijl alleen de laatste schrijfwijze juist is, daar alleen de patroon heilig is maar niet het gilde.

Met de conclusie van de schrijver, "dat er nog een hele grote afstand bestaat tussen gildegeest en hartverwarmende verenigingsvriendschap" (p. 148) kan ik moeilijk instemmen. Uit het hele boek blijkt, dat zijn informatie met de thans bestaande gilden beperkt is gebleven en dat de gilden dit verwijt niet verdienen. Er bestaat zeker naijver en beperkte kennis, maar dat zovele gilden vele en vaak moeilijke eeuwen hebben overleefd, is niet te danken aan de show, die overigens eerst uit de laatste decennia dateert, maar aan de trouwe broederschap van de leden onderling en hun dienst aan kerk en maatschappij. Er is in Noord-Brabant veel meer aan goedwillende ijver in de gilden aanwezig dan in dit boek wordt verondersteld en de vermanende vinger wordt hier en daar te gemakkelijk opgestoken.

Ondanks deze kritische opmerkingen blijft deze eerste in boekvorm verschenen geschiedenis van Vijf Eeuwen Brabantse Schuttersgilden een buitengewoon belangrijke aanwinst. Voor alle gildebesturen bevat het zeer waardevolle gegevens. Daarom van harte aanbevolen.

W. H. Th. Knippenberg

Het boek is verkrijgbaar bij Uitgeverij De Lijster, Postbus 8027, 5993 ZG Maasbree en in de boekhandel. De prijs is f 45,- of B. Fr. 860 (exclusief verzendkosten).

André V. Gillet

Thématique des gildes armées, de l'arbalète et St. Sébastien.
Bruxelles, 1982, A4, offset, tatr. ill., 80 blz. (on-

32

genummerd)

In deze studie geeft de schrijver een philatelistisch overzicht met de schuttersgilden, de kruisboog en St. Sebastiaan als thematiek. Aan de hand van postzegels, stempels, postkaarten, en gelegenheidszegels worden de geschiedenis, de gebruiken en de feesten van de Europese schuttersgilden beschreven. Alle besproken postzegels en stempels zijn op ware grootte bij de tekst afgebeeld. Het tweede deel is een volledig nieuwe beschrijving van alle postzegels en stempels van de hele wereld, die betrekking hebben op de kruisboog en het kruisboogschieten. Het derde hoofdstuk bevat de beschrijving van St. Sebastiaan, die geïllustreerd wordt aan de hand van postzegels. Tot slot volgt de catalogus van alle 206 besproken zegels en van alle in de studie opgenomen poststempels. Het uitgebreide overzicht wordt besloten met een plaatsnaamindex. Voor iedereen die serieus geïnteresseerd is in schuttersgilden en voor hen die belangstelling hebben in dit specifieke filatelistische onderwerp is dit een uitstekend, gedetailleerd en gedegen boekwerk. Te bestellen bij: Johan Oomen, Kogelsmotel 6, 5632 PV Eindhoven. Kosten: f. 15,- (exclusief porto- en verzendkosten)

J. Oomen

Lied van de trouw!

Misschien herinneren we ons nog het zilveren jubilee van onze Bisschop Mgr. J. Bluijssen op 1 juni 1975.

Welnu, toen heeft op ons verzoek Pastoor Floris van der Putt een lied gemaakt dat geheel was gebaseerd op het zwaaien van de vendels in de gilden. Voor onze gilden zal Psalm 60, vers 6 mooi van toepassing zijn:

"Gij hebt hun, die U vrezen, een Banier gegeven".

De tekst en de muziek zijn beide aangepast aan de inhoud van het vendelgebed en de inhoud van het gildewezen, alsook aan het ritme van de zwaaiende vendels.

Het is van een uitzonderlijke inhoud die voor elke gildebroeder van toepassing is.

Bij het samenstellen van de muziek hebben we het vendel gezwaaid opdat de componist de melodie zou kiezen die het mooist bij het langzame vendelen past.

De woorden betreffen de Trouw aan Gods wetten, die door de mensen moeten worden gevolgd en die niet uit de weg gegaan moeten worden.

De oprechte mens staat geworteld als een boom om tot bloei te komen en vrucht te dragen en om niet verwaaid te worden in de wind als kaf. De boom staat geworteld en droomt over huis, land en grens en zelfs over de tijd om zich dienstbaar te tonen aan de mensen tegen storm, tegen het felle moderne licht dat over de wereld gaat. In zijn schaduw is het goed verblijven, om te leven en te feesten, maar dan wereldwijd, voor iedereen.

Het refrein: Vlagen van vreugde waaien over,

kleuren het leven, rijk wordt het land.

De kleuren van de vendels waaien (vlagen) waaien over het leven van elke dag en goed geworteld, standvastig, trouw aan Gods wetten en woorden, krijgt het leven kleur en wordt het rijk.

De tekst en muziek:

1. Is een mens trouw aan Gods wetten en woorden,
hij loopt niet mee in de pas van het kwaad,
hij lacht niet weg wat hij over hem hoorde,
zo een brengt vrede, geluk waar hij gaat.

2. Staat hij geworteld in God voor het leven,
hij komt tot bloei als een boom op het land
met armen wijd want zo wil hij zich geven,
zo een draagt vrucht en wint hand over hand. *Refrein:*
3. Wie God voorbijloopt komt later hem tegen,
hij is als kaf dat verwaait in de wind
maar hem die recht doet behoedt Hij zijn wegen,
als hij maar deelt van 't geluk dat hij vindt. *Refrein:*
4. Heeft hij zijn dromen ver over de grenzen
van eigen huis, eigen land, eigen tijd
leeft hij van dag tot dag dienstbaar aan mensen
zo een wil feesten maar dan wereldwijd. *Refrein:*

Tijdens het zingen van dit lied in de "Brabant-hallen" in Den Bosch op dit feest van Mgr. Bluijssen stonden de vendels gepresenteerd in een aaneengesloten rij en na het slotrefrein zwaaiden twee vendelzwaaiers van onze gilden om de tekst te onderschrijven namens de toen aanwezige gildebroeders.

Het is lang geleden dat we dit mochten meedoen, maar het is goed er nog eens over na te denken, want dit lied komt nogal eens voor in de huidige misteksten in ons bisdom of onze kerk-provincie.

J. Toorians.

Vendeliërsbijeenkomst van de Rheinische Fahnenschwenker Verein.

Op zondag 8 mei is in Alsdorf bij Aken de vendelzwaaiërsbijeenkomst gehouden voor de leden van de Rheinische Fahnenschwenker

Verein voor de titels van kampioen: jeugd, dames en senioren in hun onderscheidene klassen. Ik had het genoeg daarbij te zijn.

Hierbij was aanwezig de heer Walter Symes van Diocees Aachen in de Deutsche Historische Schützenbruderschaften.

Deze vereniging leidt vendeliërs op welke ook zwaaien in de Deutsche historische gilden, doch het is een zelfstandige vereniging, die in 1960 is opgericht.

Daar werd gezwaaid in klasse Page en Dames; senioren in Klas B-I en B-II en Klasse A-I en A-II. Voor elke wedstrijd wordt daar een tijd van 90 seconden gewenst voor verplichte oefeningen plus 90 seconden voor de vrije oefening de z.g. Kür. Voor de jeugd is dat korter.

Men is verplicht vijf verschillende oefeningen te maken minstens en in de Kür minstens 10; worden er minder gemaakt dan geeft dat een puntenvermindering bij de uitslag.

Bij de verplichte oefeningen mag het vendel niet opgerold zijn en niet het lichaam of de grond raken. Eenvoudige oefeningen in de Kür worden met 1 punt en moeilijkere met 2 punten gewaardeerd. Ook worden de zuiverheid van kleding en uitrusting gewaardeerd. De wedstrijden werden muzikaal met marsmuziek begeleid.

Te voren moeten alle deelnemers (-sters) aan de optocht hebben deelgenomen (na de H. Mis). Als prijzen werden gouden, zilveren en bronzen medailles gegeven, ere-oorkonden en deelnemers-oorkonden.

De grootte der vendels in deze vereniging moet zijn: lengte en breedte samen 2.80 m. in de A-klas; in de B-klas minder dan 2.80 en niet kleiner dan 2.20 m.

Aardig is 't deze wedstrijden te hebben meegemaakt temeer daar het vendelzwaaien op het Europees Koningschieten in Koblenz nogal wat moeilijkheden meebracht in zake de Federatieregeling der Duitse gilden.

Graag hebben we getracht hier iets over mee te delen ten behoeve van onze eigen vendeliërs.

Op het slot van deze middag werd nog een demonstratie gegeven in "kunstvendelen", waarbij veel figuren uit de zuidelijke landen zijn gebruikt, doch daaraan bij lange na niet kunnen tippen. Het was te provisorisch en het verzwakt het eigenlijke spel zoals wij dat in onze Brabantse gilden kennen en beoefenen. Op dit terrein is het oppassen geblazen.

Loonopzand, mei 1983.

Vendelcommissie der Federatie
J. Toorians, voorz.

Federatie Nieuws

Stichting "Vrienden van de Noordbrabantse Schuttersgilden"

Geachte Gildebroeder/Gildezuster,

Hierbij willen wij Uw aandacht vragen voor de

stichting "Vrienden van de Noordbrabantse Schuttersgilden".

Het zal u bekend zijn, dat er via veilingen nogal eens gildezilver en/of andere gilde-attributen - die in vroegere jaren uit het bezit van de gilden zijn geraakt- verloren dreigen te gaan voor Brabant en soms zelfs voor Nederland.

De bovengenoemde stichting "Vrienden van de Noordbrabantse Schuttersgilden" wil door het verwerven van gelden trachten te voorkomen, dat gildezilver en -attributen uit Brabant verdwijnen. Ook wil deze stichting door het geven van subsidies aan gilden deze ondersteunen bij voorbeeld bij restauratie van gilde-attributen of bij het vastleggen van en in boekvorm uitgeven van hun geschiedenis.

De stichting is opgericht in maart 1982 en is statutair gevestigd in de hoofdstad van onze provincie, 's-Hertogenbosch. De Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden staat volledig achter de doelstellingen van de stichting.

Het bestuur van de stichting bestaat uit gildebroeders (van elke kring één) en uit leden afkomstig uit de begunstigers van de stichtings-activiteiten (eveneens uit elke kring één). Immers zonder begunstigers heeft de stichting geen zin. Begunstiger kan iedereen worden, die zich verwant voelt met de Brabantse gilden.

Het zal niet nodig zijn om U, gildebroeders en -zusters, het belang van de doelstellingen van de stichting nader toe te lichten.

Wij willen U dan ook bij deze vriendelijk verzoeken U op te geven als begunstiger van deze stichting door het storten van een bijdrage op bankrekening nr.: 10.75.27.278 bij de RABO-bank te BLADEL (postgiro van de bank is nr.: 11 11 937).

De minimum jaarlijkse bijdrage is als volgt:
particulieren

(zonder abonnement op de Gildetrom): f 10,-;
particulieren

(met abonnement op de Gildetrom) : f 25,-;
bedrijven

(met abonnement op de Gildetrom) : f 100,-;

De stichting heeft het voornemen om jaarlijks in de Gildetrom de activiteiten en het financieel overzicht van het voorgaande jaar te publiceren. Zo blijft U op de hoogte van de gerealiseerde activiteiten van de stichting.

Bij voldoende belangstelling zal de stichting in de herfst van 1983 een gildekalender (voor 1984) uitgeven, waarin foto's van de gilden zullen worden opgenomen. De kosten van deze kalender zullen f 15,- per exemplaar bedragen, exclusief porti- en verzendkosten.

Indien u één of meerdere exemplaren van deze gildekalender wilt reserveren en/of U wilt opgeven als begunstiger van de stichting, kunt U dat doen door een briefkaart of een brief (**beide zonder postzegel**) te zenden aan:

Vrienden van de Noordbrabantse
Schuttersgilden

Antwoordnummer 11500

5680 WC OIRSCHOT.

Wij hopen vele positieve reacties van U te mogen ontvangen,
met gildegroet namens de stichting

H. J. M. van Rijckevorsel, voorzitter
P. B. Mertens, secretaris.

Studie-, Archief- en Tentoonstellingscommissie van de Federatie

Op 22 november 1982 vond de eerste officiële vergadering plaats van de zes Studie-, Archief- en Tentoonstellingscommissies, die er binnen de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden bestaan.

Het eerste initiatief tot het oprichten van een dergelijke commissie, binnen kringverband, werd in 1969 in Kring Kempenland genomen. Kring Kwartier van Oirschot volgde spoedig met een soortgelijke groepering. In de afgelopen jaren is elke kring van een dergelijke, speciale commissie voorzien.

De eerste federatieve samenwerking op dit terrein vond plaats in de jaren 1977 en 1978 ten behoeve van de tentoonstelling "500 Jaar Noordbrabantse Schuttersgilden" te Eindhoven.

Officieel bestond toen dit samenwerkingsverband nog niet. Informeel echter en met grote, hartverwarmende inzet hebben toen alle kringafgevaardigden zich sterk gemaakt voor het welslagen van dat project. In 1980 diende zich de tentoonstelling van het Oirschotse Landjuweel als "werkproject" aan.

Wie dan eenmaal a gezegd heeft moet ook b durven zeggen.

Daarom vond er in december 1981 te Gemert een bijeenkomst plaats, waarop alle kringcommissies uitgenodigd werden. Er was echter nog bijna een jaar nodig om de federatieve commissie van de grond te tillen en een officiële status te verlenen. Op de genoemde vergadering van november j.l. werd besloten een tweemansleiding aan te stellen: voorzitter en secretaris. Daarnaast zal elke kring op de vergaderingen door 3 afgevaardigden vertegenwoordigd kunnen zijn. De afgevaardigden kunnen geen vervangers sturen. Elke kring heeft in de besluitvorming een stem. Voorzitter en secretaris hebben geen stemrecht. Elke eerste vergadering van het jaar zal een vergaderingsschema worden vastgesteld.

In februari en april van dit jaar werd te Oirschot vergaderd. Beide keren was de opkomst goed. Er werd heel plezierig en diepgaand van gedachten gewisseld en een aantal concrete zaken zijn of worden uitgewerkt, zoals:

1. Benoemen van een sub-commissie bestaande uit 5 gemeente- of streekarchivarissen (van wie er drie gildebroeder zijn). Deze groep zal aan de commissie (en in een latere fase ook aan de federatie) een advies uitbrengen over het federatiebeleid aangaande archief- en documentatievorming en -beheer.
2. Inventarisatieformulier voor gildezilver; model Kring Kempenland is ter discussie genomen.
3. Lesbrief voor de bovenbouw lagere school over de Noordbrabantse schuttersgilden. Een eerste begrippenlijst en opzet is in april aanvaard en zal aangevuld en besproken worden. Er wordt gedacht aan een sub-commissie, bestaande uit onderwijsgeven, die tevens gildebroeder zijn. Zo'n groep

gildebreeders zou in het samenstellen van een lesbrief voor het basisonderwijs betrokken kunnen worden.

4. Informatiefolder voor bezoekers aan tentoonstellingen tijdens gildedagen. De commissie van Kring Kwartier van Oirschot heeft op zich genomen dit in september aan te bieden.
5. Registers op 30 jaargangen van "de Gildetrom". De heer A. van Esch uit Oirschot is hiermee zeer vergevorderd. Het ziet er naar uit dat dit werk binnen enkele maanden afgerond zal worden. Onderhandelingen over de uitgave van deze registers zijn gaande.
6. Enquêteformulieren van Kring Land van Cuijk. Deze zullen in de nabije toekomst aan de orde worden gesteld.

Tot slot kan worden opgemerkt hoe gemotiveerd en ter zake kundig er vergaderd is door deze commissie. Het belooft een groepering te worden, die in het belang van het hele Brabantse gildewezen initiatieven zal ontwikkelen en uitvoeren op het brede terrein van studie, archieven tentoonstellingen.

Johan Oomen

Uit de Algemene Vergadering 26 april 1983 in Boxmeer.

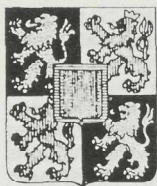
Mededelingen van de Federatie

1. **Kring Baronie Markiezaat.**
Bij deze kring heeft zich als lid aangemeld het Gilde St. Jan Wernhout.
Adres: L. van Opstal, Klein Maalbergen 6, 4884 MP Wernhout.
Tel. 01696/2547 (na 17.00 uur.)
2. **Aktiviteiten Dagelijks Bestuur.**
Sedert de laatste Alg. Vergadering van 20 oktober vergadert het D.B. iedere maand. Het D.B. was aanwezig bij opheffing Landjuweel Oirschot op 14 jan. '83, alsmede bij 2 vergaderingen van de Studie en Archief Cie. 22 nov. '82 en 5 februari '83.
Vice-Voorzitter heeft op verzoek van de Voorzitter in Deurne een gildetentoonstelling geopend.
3. **Studie- en Archief Commissie.**
Het Federatiebestuur heeft Johan Oomen benoemd als Voorzitter van deze Cie. De Federatie-Cie heeft de heer J. van Putten, Koekoekslaan 7, 5737 PM voorgedragen als secretaris van de Cie. Het Federatiebestuur is akkoord met benoeming van de Heer v. Putten.
Telefoonnummer 04992-1427.
4. **Werkcommissie Brabants Streekeigen.**
Het Dagelijks Bestuur heeft de Penningmeester van de Federatie Dhr. H. van Erve voorgedragen voor de Werkcommissie Streekeigen. De Heer van Erve is door de

Culturele Raad als lid gekozen: hij volgt de Heer K. Vermeeren op, die zijn functie heeft neergelegd.

5. **Federatie-Archief.**
Dhr. M. Zijlmans heeft van Max Niessen enkele dozen met oude federatie-papieren ontvangen. Deze waren van wijlen Alphons Niessen. Johan Oomen zal deze papieren verwerken.
6. **Subsidiëring van Gildefeesten.**
Aan de Provincie werden voor verschillende Gildefeesten adviezen uitgebracht m.b.t. de subsidieverlening. Door de penningmeester werd in de Gildetrom een verhandeling gepubliceerd over de mogelijkheden van subsidie-aanvragen.
Geadviseerd is voor de gildefeesten Beek en Donk 26 juni 1983, Terheyden 28 augustus 1983, Drunen 5 juni 1983 en Gassel 15 mei 1983.
7. **Schietreglement.**
Half april is het nieuwe schietreglement, dat er bijzonder keurig uitziet, aan alle gilden toegezonden. (15-4-'83). Meerdere ex. zijn tegen betaling van f 5,- per ex. verkrijgbaar bij A. van Laarhoven, Molenstraat 44, Goirle.
8. **Federatiebureau**
Het federatiebureau, alhoewel nog niet helemaal gereed, zal vanaf vrijdag 6 mei 1983 worden bemand van 19.30 uur tot 22.00 uur. Iedere vrijdag is hier voortaan elke gildebroeder welkom. Het bureau is gevestigd in het Schuttersgildecentrum te Eindhoven, Tongelresestraat 58.
9. **Gildetrom.**
Penningmeester pleegt onderzoek naar mogelijkheden van geautomatiseerde administratie van abonneementhouders en de rechtstreekse toezending van het blad.
10. **Gildecongres 1985.**
Het dagelijks bestuur overweegt het congres 1985 in Den Bosch te doen organiseren (800 jaar stadsrechten). Commissie Organisatie Gilde-Congressen zal, eventueel in overleg met de Studie en Archief-Cie plannen opstellen. Eventueel zal een nieuwe opzet worden ontwikkeld. Op suggesties vanuit de Kringen wordt verwacht.
11. **Volgende Ledenvergadering.**
Het is de bedoeling dat deze zal worden gehouden in de Kring Baronie en Markiezaat.
12. **Portefeuillehouders.**
In de eerstvolgende bestuursvergadering zal een voorstel gepresenteerd worden m.b.t. benoeming van portefeuillehouders voor de diverse federatie-commissie's.
13. **Kruithuis Den Bosch.**
Met betrekking tot het ter beschikking krijgen van dit gebouw is correspondentie gevoerd en hebben besprekingen plaatsgevonden.
14. **6e Europees Koningschieten Eupen, België.**
De datum voor het 6e E.K. is vastgesteld op 28 en 29 september 1985.

M. v. d. Voort

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Tilburgs Burgemeester Drs. H. P. B. A. Letschert Opperdeken van de Tilburgse Gilden.

Op Koninginnedag 30 april verzamelden de drie Tilburgse Gilden St. Joris, St. Sebastiaan en St. Dionysius zich in vol ornaat in het Paleis-Raadhuis van Tilburg om Burgemeester Letschert te benoemen tot Opperdeken van voormelde Gilden.

Het was een stijlvolle plechtigheid, die zich voltrok in het bijzijn van Mevrouw Letschert en praktisch het gehele College van Burgemeester en Wethouders.

Na een toespraak van de oudste Hoofdman de Heer J. Vermelis van Gilde St. Joris werd Burgemeester Letschert een prachtige gaanstok aangeboden vervaardigd door de Heer en Mej. v. d. Elsen en bestaande uit een stok van zwart ebbenhout, bekroond met een uit ivoor gedraaide bal en bekleed met een versiering, bestaande uit o.m. 3 zilveren schilden met inscripties van voormelde gilden.

De gaanstok ging vergezeld van een prachtige door de Heer Jos Zeegers gecalligrafeerde oorkonde, waarin de taak van de Opperdeken was omschreven.

Nadat aan Mevrouw Letschert bloemen waren aangeboden hield de nieuwe Opperdeken een zinvolle toespraak, waaruit iedere aanwezige zijn liefde voor het Brabants gildewezen kon proeven en hij de plechtige belofte deed zijn taak "nauwgezet te zullen nakomen".

Met een heildronk werd de plechtigheid besloten en keerden de gildebroeders uiterst voldaan huiswaarts.

Nieuwe hoofdlieden:

Bij het Koninklijk Handboogschuttersgilde Sint Sebastiaan te Tilburg werd op 18 april 1983 tot hoofdman gekozen de gildebroeder C. A. A. Verberk, Tilburgseweg 211, 5051 AG Goirle.

Bij Gilde Sancta Barbara in Oirschot werd op 15 maart 1983 tot hoofdman benoemd de gildebroeder A. v. d. Schoot, Jan van Speyklaan 9, Oirschot.

Wij wensen beide hoofdlieden veel succes toe in hun nieuwe functie!

Verandering secretariaat:

Bij het Koninklijk Handboogschuttersgilde Sint Sebastiaan te Tilburg is met ingang van 8 maart 1983 het secretariaat overgedragen aan de gildebroeder J. P. G. Raaijmakers, Postelse Hoeflaan 169, 5042 KE Tilburg.

Kringonderscheidingen

Deze werden uitgereikt aan de navolgende verdienstelijke gildebroeders van Gilde Sint Brigida te Netersel:

P. J. de Kinderen en C. Peys.

Sancta Barbara Oischot.

Op de jaarvergadering, gehouden op 15 maart, was M. v. d. Bogaart als hoofdman aftredend. Vanwege persoonlijke redenen wilde hij zich niet meer herkiesbaar stellen voor deze functie.

Tot zijn opvolger werd gekozen A. v. d. Schoot, in het gildewezen een alom bekend persoon.

Oud-hoofdman v. d. Bogaart werd door de vergadering tot raadsheer benoemd.

Op zondag 27 maart ging het gilde naar het huis van de nieuwe hoofdman en daar werd hij door de beschermvrouwe van ons gilde, mevrouw Rijkken, en keizer P. Bogmans als hoofdman geïnstalleerd.

Koningschieten in 1983.

18 juni bij Gilde Sint Mauritsius te Goirle.

27 juni bij Gilde Sint Joris te Oostelbeers.

27 juni bij Gilde Sint Joris te Hoogeloon.

4 juli bij Gilde Sint Joris te Moergestel.

28 aug. bij Gilde Sint Joris te Tilburg.

29 aug. bij Gilde Sint Sebastiaan Westelbeers.

4 sept. bij Gilde O. L. Vrouwe Broederschap Biest-Houtakker.

5 sept. bij Gilde Sint Sebastiaan te Diessen.

26 sept. bij Gilde Sancta Barbara te Oirschot.

Gilde Sint Joris Hilvarenbeek. Nieuw vaandel.

Op 30 april was het voor het Gilde Sint Joris in Hilvarenbeek een grote dag. In een speciale

gildemis werd door Pastoor C. Remmers het nieuwe vaandel gewijd.

Een commissie onder leiding van de heer J. Becx heeft het voorbereidend werk en ontwerp gereed gemaakt. De vervaardiging geschiedde door de Eerwaarde Zusters Trappistinnen te Berkel Enschoot. Op het vaandel zien wij een zwaar Andreaskruis met in het midden een medaillon waarop aan beide zijden met de hand geschilderd is de afbeelding van Sint Joris waarvoor het beeld van Walter Pompe als voorbeeld diende. Aan de linkerzijde drie kleine schilden voorstellende: het Sint-Joriskruis, kruisboog en Brabantse Leeuw. Een prachtige aanwinst voor dit Gilde. Met bevriende Gilden werd dit feest gevierd.

Gilde Sint Catharina Moergestel

"Het Zilveren Rad van Sinte Catrien 1983".

Voor de vierde achtereenvolgende keer zijn ook dit jaar de wedstrijden om "Het Zilveren Rad" weer goed geslaagd.

Op de eerste wedstrijddag was er slechts een schutter, t.w. C. de Vogel uit Baardwijk, welke alle pijlen wist raak te schieten. Op de tweede dag moest hij echter afhaken en moesten vier schutters kampen om de ere-prijs.

De spanning was te snijden en de vier schutters bleven goed tegen elkaar op gaan tot aan het revolverschot.

Dolgelukkig kon uiteindelijk Siem van Veen van Gilde St. Joris uit Oostelbeers de gelukwensen van zijn sportieve en broederlijke tegenstanders in ontvangst nemen. Zelfs de voordeur van z'n woonhuis in de Antoniusstraat te Oostelbeers was versierd bij zijn thuiskomst.

Bij de prijsuitreiking dankte Hoofdman Harrie Wolfs alle deelnemers en helpers voor deze onderlinge verbroedering en hij hoopte iedereen nog vele malen te mogen begroeten. De Overheid, Schietcommissie en Gildebroeders van

Gilde St. Catharina zullen er alles aan doen de komende jaren ook weer dezelfde goede sfeer en onderlinge broederschap te handhaven.

De wedstrijden voor het volgende jaar zijn reeds bij het Kringbestuur aangevraagd voor de zondagen 8 en 15 april 1984.

U zou hiervan alvast notitie kunnen maken.

De uitslag van de 10 beste geplaatste schutters van 1983 was als volgt:

1. Siem van Veen - Oostelbeers
2. Kees v. d. Ven - Nettersel (winnaar 1982)
3. Frans Becx - Moergestel
4. Kees Klessens - Hulsel
5. Hein Hendriks - Reusel
6. Peer Deenen - Oostelbeers
7. Piet Schellekens - Oirschot
8. Hein Bruurs - Moergestel
9. Gust Creusen - Moergestel
10. Ad Michelbrink - Hulsel

Gilde Sint Sebastiaan Hilvarenbeek.

Installatie van de Keizer.

Bij het koningschieten in juni 1982 had het Gilde Sint Sebastiaan te Hilvarenbeek een Keizer gekregen. Zoals gebruikelijk zou het Gilde in ruil voor het Koningszilver een Keizerteken laten vervaardigen, een prachtige zilveren ketting met een grote en twee kleine vogels.

In het midden een hartschild met de naam van de Keizer en de naam van het Gilde; aan de linkerzijde het Jeruzalemkruis en rechts het

Gemeentewapen.

Dit teken werd op 30 april j.l. in de Gildemis de Keizer P. Abrahams omgehangen door de Burgemeester Mr. E. M. d'Hondt. De nieuwe Koning M. van Heerebeek kreeg zijn nieuw schild omgehangen door Pastoor C. Remmers.

Beide gildeschatten werden vervaardigd bij de fa. J. Andriessen te Helmond. De gildeschat is hiermede weer aanzienlijk verrijkt.

Gilde Sint Brigida Netersel

Feest bij 25 jaar heroprichting.

Op 16 april herdacht het Gilde op feestelijke wijze dat het 25 jaar geleden was heropgericht. Het oorspronkelijk Gilde moet zeer oud zijn en gaat vermoedelijk terug tot circa 1400.

's Middags om half 2 trok het Gilde met vliegend vaandel en slaande trom in vol ornaat vanaf het gildehuis zaal Hooijen naar de kerk. Daar werd een Jubileum-mis opgedragen door Pater P. Renders, broer van Pastoor Renders, welke laatste wegens ziekte niet aanwezig kon zijn.

Onder deze H. Mis werd het nieuwe medaillon ingezegend en aan het Koningszilver toegevoegd. Dit mooie medaillon werd geschonken door P. J. de Kinderen, Ere-lid van ons Gilde.

Na de H. Mis werd de vendelgroet gebracht aan Geestelijke en Wereldlijke overheid.

Tijdens de feestelijke bijeenkomst 's middags

werden 16 leden gehuldigd die 25 jaar lid waren van het Gilde. Zij kregen namens het Gilde uit handen van de Hoofdman A. Coppelmans de zilveren speld met de beeltenis van St. Brigida aangeboden.

Ook Burgemeester H. Breeveld van Bladel en Netersel en mevrouw Breeveld waren naar Netersel gekomen; tijdens de feestelijke bijeenkomst sprak hij het Gilde toe, wenste alle goeds voor de verdere toekomst. 's Avonds vond een druk bezochte receptie plaats in het gildehuis. Op deze receptie waren ook vele overheden van Gilden die hun gelukwensen kwamen aanbieden.

Ook de overheid van de kring "Het kwartier van Oirschot" was aanwezig.

Tijdens de receptie werd door de kringvoorzitter Dhr. H. van Erve de kringonderscheiding uitgereikt aan Gildebroeder P. J. de Kinderen, voor de grote verdiensten voor het Gilde. Hij was ruim 20 jaar secretaris en penningmeester en had 20 jaar zitting in de overheid; in 1979 werd hij benoemd tot Ere-lid van het Gilde. Ook heeft hij al vele jaren zitting in de Kring-schietcommissie Kruisboog op wip.

De kringonderscheiding werd ook uitgereikt aan Gildebroeder C. Peijs, die 25 jaar knecht en bode is van ons Gilde en 25 jaar zitting heeft in de overheid.

In de loop van de avond bracht Drumfanfare Sint Brigida een muzikale hulde aan het jubilerend Gilde; deze vereniging is voorheen ontstaan uit het Gilde.

Verder werd de avond op feestelijke wijze door-

Van links naar rechts: Pater Renders (ere-lid), P. J. de Kinderen, A. Coppelmans (hoofdman), C. Peijs (knecht) en C. v. d. Ven (Koning).

gebracht.

Het Gilde mag terugzien op een goed geslaagde gedenkwaardige dag.

Gilde Sint Brigida Netersel

Op zondag 8 mei organiseerde het Gilde een jubileum-schietwedstrijd voor kruisboog op wip; er namen 96 schutters aan deel.

Het kampioenschild werd gewonnen door H. Schellekens van Gilde Sint Joris Hapert.

Het personeelsschild werd gewonnen door H. Hendriks van Gilde Sint Joris uit Reusel.

Tevens was er een instructie-middag voor tamboers en vendeliers van de kring "Het kwartier van Oirschot"; deze werd druk bezocht en had een goed verloop.

Wedstrijd en instructiedag werden gehouden op het mooie sportpark "De Groesbocht".

De opbrengst van deze dag kwam geheel ten goede aan de Parochiekerk van Netersel.

Ondanks de minder gunstige weersomstandigheden mag het Gilde terugzien op een zeer geslaagde dag.

In Memoriam

Gilde Sint Sebastiaan Westelbeers.

Op 29 april overleed gildebroeder **Theo Eltink**; hij was bijna 30 jaar lid van het gilde. Op 3 mei hebben wij hem met gepaste gilde-eer naar zijn laatste rustplaats begeleid.

Gilde Sint Monulphus en Gondulphus Knegsel.

Op 21 november 1982 overleed gildebroeder **Wout Willems** in de leeftijd van 82 jaar. Wout was meer dan 60 jaar een trouw gildebroeder. Bij zijn 50-jarig lidmaatschap kreeg hij de eremedaille in zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau, waar hij bijzonder trots op was, evenals op het Kringonderscheidingsteken.

Op 25 november is hij met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Gilde St. Catharina Moergestel

Op 9 april overleed onze trouwe gildebroeder **Wilhelmus Wolfs**. Willem-oom zoals hij bij ons gilde werd genoemd zou op 15 november van dit jaar 60 jaar gildebroeder zijn geweest. Het heeft helaas niet mogen zijn.

Tot op de laatste "teerdag" was Willem-oom nog actief aanwezig binnen ons gilde en hij wist nog buitengewoon goed zijn kaartje te leggen op zijn 87-jarige leeftijd.

Op 12 april werd Willem-oom met gilde-eer begraven in de parochiekerk van St. Jans Onthoofding te Moergestel.

Gilde Sint Sebastiaan en Barbara Moergestel.

Op 15 maart overleed gildebroeder **Bart van Elderen** in de leeftijd van 69 jaar, na een geduldig gedragen lijden. Hij was een gildebroeder van weinig woorden, op wie men nooit vergeefs een beroep deed. Hij droeg het gilde een warm hart toe, daarom deed het hem zo'n pijn niet aanwezig te kunnen zijn op 4 sept. 1982 toen zijn broer Keizer Jantje van Elderen zijn 12½ jaar Keizerschap vierde.

Hij werd op 18 maart met gilde-eer begraven door een bijna voltallig gilde.

Mogen zij allen rusten in vrede!

Nieuws uit Kempenland

Raadsheer Distrikt Centrum nieuw "geketend".

Op 7 april werd, tijdens de distriktvergadering in het Gildecentrum aan de Tongelresestraat, de Raadsheer van Distrikt Centrum Eef Reker het nieuwe functie-draagschild met enig ceremonieel omgehangen.

Dit draagschild, wederom een pronkstuk van de Eindhovense zilversmid Nol Coopmans, beeldt in stilistische vormgeving het "bebouwde" grondgebied uit van de Gemeente Eindhoven met de karakteristieken der diverse wijken, eertijds zelfstandige dorpen rond de kern: Eindhoven-Stad.

In nauw overleg met de Studie-, Archief- en Tentoonstellingscommissie is uiteindelijk voor dit ontwerp gekozen, dat de pretentie heeft een

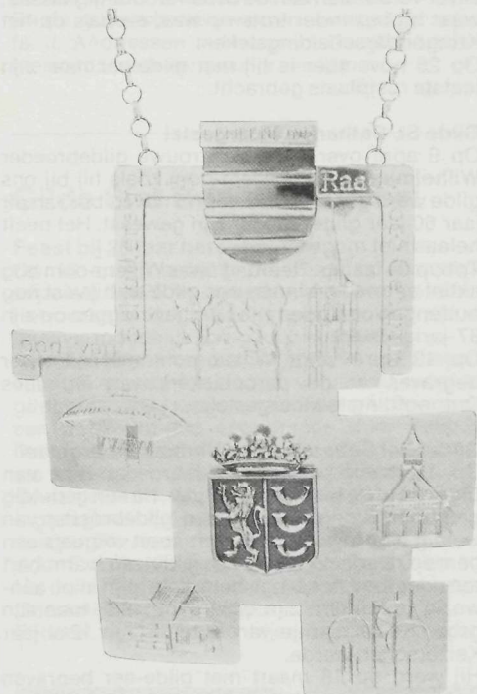
eigentijdse en waardige funktieketen te zijn.

Centraal staat het Wapen van de Stad Eindhoven in opgelegd gegoten zilver met eromheen in gravure:

- er boven de Oude Toren in het stadsdeel Woensel.
- linksboven het Evoluon in Strijp.
- linksonder de Gennepse Watermolen in Gestel.
- rechtsboven het Oude Raadhuis in Tongelre.
- rechtsonder de bolvormige waterreservoirs in Stratum.

Geheel boven is het wapenschild van Kring Kempenland aangebracht, met in vergulde opleg de drie banden en de tekst.

Als randschrift is aangebracht: Bond van Schuttersgilden Kempenland Raadsheer Centrum.
Grootste afmetingen: 107x140x0,8 mm.
Het enigszins gebolde schild is voorzien van een fasseron ketting.

Draagschild van de Raadsheer Centrum.

Sint-Catharinagilde, Tongelre.

Op Koninginnedag 30 april vond op de gildeweide van het schietterrein de Catharinahof het 2e Distriktsjeugdtoernooi plaats, waar de jeugdige Eindhovense tamboers en vendeliers in een sportieve strijd elkaar bekwamen om het prijzenzilver in de klasseringen:

- tamboers zonder wedstrijddervaring.
- tamboers met wedstrijddervaring.
- vendeliers zonder wedstrijddervaring.
- vendeliers met wedstrijddervaring.

Dit gebeuren, in het kader van het 505-jarig bestaan van het gilde georganiseerd, had mede ten doel de jeugdige gildebroeders wat meer wedstrijddervaring te laten opdoen vóór de aanvang van het "seizoen" der gildefeesten.

Helaas was de deelname onder de vendeliers wat magertjes. Het valt dan ook te overwegen het volgende toernooi wat deelnemende gilden betreft wat meer uit te bouwen.

De groep die op dit toernooi niet aan bod kwam was die der pupillen die nog te weinig basiskennis bezaten om al op dit "niveau" mee te doen. Voor de pupillen in het Catharinagilde is ter sti-

mulering een week later een middag georganiseerd waarop de pupillen een proeve van bekwaamheid konden afleggen. Dit initiatief van onze tamboers Jac Aarts en Peter van Kuijen bleek een enorm succes.

Er werd beoordeeld op de volgende onderdelen:

- het opkomen.
- het aanmelden bij de jury.
- het opspannen van de trom.
- theoretische kennis.
- praktische kennis.
- ontspannen van de trom.
- afmelden bij de jury.
- het afmarcheren.
- het trommen zelf.

In deze onderdelen waren in totaal 39 punten waarop beoordeeld werd. Voor ieder punt kon een waardering gegeven worden, variërend van 0 tot en met 10.

Het gemiddelde eindresultaat bepaalde het diploma waarvoor de geëxamineerde in aanmerking kwam:

- diploma A voor een gemiddelde van 5,5 tot 7 punten.
- diploma B voor een gemiddelde van 7 tot 8,5 punten.
- diploma C voor een gemiddelde van 8,5 tot 10 punten.

Mochten andere gilden iets dergelijks hebben opgezet dan houden wij ons gaarne aanbevolen voor informatie. Misschien kan in gezamenlijk overleg gekomen worden tot uniforme beoordelingscriteria.

Wat door ons voor het trommen is opgezet kan uiteraard ook voor het vendelen worden gehanteerd.

Het Sint-Catharinagilde viert zoals gezegd dit jaar zijn 505-jarig bestaan. Als hoogtepunt hiervan wordt op 10 en 11 september een Distrikts-gildedag gehouden op de terreinen langs de van Oldenbarneveltlaan met als centrum het schietterrein "de Catharinahof".

Zaterdagmiddag om 13.00 uur vindt hier een vrij schiettoernooi plaats waarvan we hopen dat ook de schutters uit dichte en verre omstreken aanwezig zullen zijn.

Deze schietwedstrijd gaat over in een feestavond in de feesttent "die er dan toch staat".

Op zondag wordt om 10.00 uur aangevangen met de Gildemis in de Sint-Martinuskerk op het Hofke.

Na de gebruikelijke vendelhulde voor het kerkelijk gezag vindt de optocht plaats door de Tongelrese wijk.

Op eigen gelegenheid begeven in de middag de gilden zich naar het feestterrein aan de van Oldenbarneveltlaan.

Een massale opmars als aanvang van de middag-activiteiten gaat over in de vendelhulde aan het wereldlijk gezag, waarna de wedstrijden een aanvang nemen.

Op een aanliggend terrein zijn voor de bezoevende kinderen spelen opgezet waaraan prijsjes

zijn verbonden.

De toekenning van het prijzen- en herinneringszilver besluit deze dag, waarvan we hopen dat ze dan als geslaagd is overgekomen.

Gilde-Dokumentatiecentrum Frits Prinsen.

Op 24 maart is in het Valkenswaardse ontmoetingscentrum "Carolus" aan de Oranje Nassaustraat 8, het dokumentatiecentrum van het plaatselijke Sint-Nicolaasgilde officieel in gebruik genomen. De opening werd verricht door Burgemeester Mr. J. Bartels terwijl Pastoor J. de Kroon namens de geestelijke overheid de ruimte inzegende.

Frits Prinsen, de grote animator van dit centrum, bewees hiermede niet alleen het gilde waarvan hij Kapitein is een grote dienst, de faciliteiten van dit gilde-archief in de breedste zin staan in principe ten dienste als informatiebron voor eenieder die gildeminded is. Maar ook scholieren die voor een scriptie betreffende het gildewezen informatie nodig hadden wisten al met succes de weg naar Frits te vinden.

De inventaris omvat het scala van dossiers met gegevens over gilden in binnen- en buitenland, foto-series, boeken en tijdschriften, alles op bijna professionele wijze geïnventariseerd, gerubriceerd en bewaard.

Frits en het Sint-Nicolaasgilde, proficiat met deze aanwinst.

Iets over het schieten van een Keizer.

Hoewel het niet zo opgemerkt wordt, worden er bij de Noordbrabantse gilden soms eeuwenoude tradities aan de kaart gezet. Het gebeurt de laatste jaren in toenemende mate dat er keizers niet meer door zuiver toeval deze titel verwerven, maar dat iemand tot keizer "wordt gemaakt". Vaak is het tweede achtereenvolgende koningschap nog wel toeval, maar bij de derde keer kunnen veel gilden en gildebroeders niet meer aan de verleiding weerstaan hun koning tot keizer te laten schieten. En dat gaat vrij eenvoudig. Op de eerste plaats kunnen er heel weinig gildebroeders meeschieten, waardoor de kans veel groter wordt voor de bewuste kandidaat. Ook kunnen die weinige schutters (als het "gevaarlijk" wordt) "ernaast" gaan schieten. Laatst is een nog ingewikkelder procedure afgewerkt.

Een "dubbel(e) koning" (zo noemt men vaak een koning die twee keer achterelkaar koning is geworden) moest tot keizer "gemaakt worden". Na verloop van tijd viel de eerste vogel. De gelukkige weigerde het koningschap. Op zich is dat al merkwaardig: meeschieten, maar geen koning wensen te worden... Bij de tweede koningsvogel die naar beneden kwam was het een ander die

koning werd. ook hij weigerde, want er zou en er moest persé een keizer komen. En jawel hoor bij de derde vogel, die van zijn hoge standpunt weggeschoten werd, was het de dubbele koning, die volgens planning keizer werd.

Zó zijn de tradities niet bedoeld.

De echte tradities zouden ons, gildebroeders, heilig moeten zijn. We zouden ze moeten koesteren en hooghouden.

En waarom een keizer?

De redenen daartoe zijn uitlopend. Bij sommige gilden is het te doen gebruikelijk geworden dat de koning vergezeld wordt door de koningin. Dit neemt de laatste vijf jaar sterk toe. Sinds de bekende stellingname van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden betreffende de vrouw in de gilden is dit heel opvallend. Een keizer mag zich ook laten vergezellen door zijn keizerin. En waarom doet men dit? Men vindt dat men dan op gildefeesten beter voor de dag zal komen en meer prijzen zal behalen. De eeuwenoude tradities worden daar geweld mee aangedaan. De koningin is altijd een gewaardeerd gildezuster geweest. De vrouw, de moeder of de verloofde van de koning viel deze eer te beurt. Ze kreeg een ereplaats aan tafel bij het teren. Ze werd het eerst gewaarschuwd als de koningsvogel gevallen was. (Want vaak bleven vroeger de vrouwen thuis tijdens het koningschieten...).

Op sommige plaatsen maakten de gildezusters een rondedans rond het gelukkige paar en maakten voor hen twee gevlochten bloemenkronen. Soms teerden de gildezusters apart en had de koningin de ereplaats. We zouden deze lijst nog kunnen aanvullen. En al deze, vooral plaatselijke, tradities moeten we hooghouden. De gildezusters hebben een bijzondere plaats in het gildewezen. In veel gevallen vormen zij het hart van de gilde. De gildezusters moeten het geheel en al met de handelwijze van de gildebroeders eens zijn. De gildezusters moeten de gedachten, die in het gildewezen tot uitdrukking komen, geheel kunnen onderstrepen. Net zo goed als het lichaam niet zonder hart kan, kunnen de gilden niet zonder de gildezusters. Zij zijn er een vitaal, levensnoodzakelijk onderdeel van. Maar dat is nog iets anders dan de koningin of gildezusters in zogenaamde gildekledij mee te laten lopen in de optocht... als zou dát traditie zijn.

Maar goed, laten we terugkeren naar het schieten van de keizer en wat daar verder mee te maken heeft. Het is opvallend hoe vaak de gildekeizers op één of andere manier "gemaakt zijn". Omdat een bepaald gilde een keizer heeft, moet een volgend gilde er ook een hebben. Zo devalueren de titel keizer en de tradities van de gilden. Het grote geluk, het gevoel uitverkoren te zijn de titel keizer te mogen dragen, gaat daar mee verloren. Een oorzaak van deze devaluatie is ook door sommige kringen ingevoerde keizerschieten op kringgildedagen. Als men nu een keizer heeft, heeft men jaar na jaar meer kans op een zilveren schild of keizerskruis.

Men vraagt steeds meer naar allerlei soorten regels. Men zou zo graag allerlei rituelen vast willen leggen en tot traditie verklaren. O ja, we zouden er van alles bij kunnen halen. We zouden van alles kunnen verzinnen om het heuglijke feit van bijvoorbeeld het keizerschap te vieren. Men zou allerlei rituelen kunnen verzinnen en beschrijven. We zouden uit de literatuur de meest treffen-

de zaken kunnen bijeenvoegen. Het een wordt dan nog fraaier dan het ander. Maar is dat (plaatselijke) gildetraditie? Als iemand vraagt: "Vertel eens hoe het nou eigenlijk moet" dan zou het beste antwoord zijn: "Doen zoals het altijd gedaan is. Daar niet van afwijken. En er vooral op letten dat het met de grootst mogelijke stijl gepaard gaat. En hoe eenvoudiger alles gaat, des te stijlvoller is het; des te geloofwaardiger zijn de Brabantse gilden. Weer de, in de loop van de tijd, ingeslopen onvolkomenheden." Daarom is het niet goed al te veel vast te stellen aan gaande het keizerschieten, met alles wat daarbij zou kunnen passen.

Een uitspraak (die overigens niet altijd door iedereen in dank wordt ((werd)) afgenomen) is: "Eenvoud past de gilde". De gewone eenvoudige dingen maken het meeste indruk voor wie wil horen, voor wie wil zien... voor wie echt ontroerd kan zijn...

En eenvoud heeft niets te maken met een ongeorganiseerde bende, met knulligheid, met lagere waarden. In tegendeel... Een eenvoudig gildebroeder zal weten te genieten van elk eenvoudig symbool, van elk goed gebaar, van elk goed gesprek, van elk gezamenlijk doorleefd leed... Daarom zou men de gilden af moeten houden van te ver doorgevoerde reglementering en uiterlijkheid van bijvoorbeeld de keizerschieting. Goede symbolen en echt beleefde tradities zijn sterke pracht en praal: "Eenvoud siert de gilden."

Als derde onderdeel van dit betoog willen we duidelijk maken wat in zijn algemeenheid dan wél te doen gebruikelijk was of is binnen de Brabantse schuttersgilden. Nogmaals: Men moet plaatselijke tradities handhaven en niet laten ondersneeuwen door een algemene regel. Vaak zal echter blijken dat de gang van zaken niet echt veel afweek van hetgeen hierna zal worden samengevat.

- In vele kaarten komt voor dat al wie zich drie maal achtereenvolgens koning heeft geschooten, zich keizer mag noemen.
- Vroeger werd de keizer vaak - letterlijk - eigenaar van al het koningszilver. Het gilde mocht dit echter "lossen" of terugkopen door hem daar een bedrag voor te betalen. Vaak moest de gilde er drie muntstukken van hoge waarden voor betalen.
- Het is ook voorgekomen dat de keizer zei: "Inpikken die zaak en zie maar dat je het zilver terugkrijgt." Iets in die geest is te Ravenstein voorgekomen. Vandaar dat vaak in (jongere) kaarten wordt gesteld dat de keizer géén eigenaar kan worden van het zilver. Men duidt met dit artikel dus wel op een oudere traditie, maar vindt het verstandig dit niet meer te praktiseren.
- Het komt ook voor dat er niet drie muntstukken gegeven moeten worden door het gilde aan de keizer, maar dat het gilde verplicht is voor de keizer drie papegaaien te laten maken. Er zijn vooralsnog geen oude d.w.z. 16e en 17e-eeuwse exemplaren bekend uit Noord-Brabant. Dat wil niet zeggen dat ze er niet (geweest) zijn. Wél zijn er een aantal keizersschilden bekend met daarop drie papegaaien gegraveerd en papegaaien uit de 18e, 19e en 20e eeuw.

- De keizer blijft doorgaans levenslang in functie. Meestal was dat zo in de eerste eeuwen van het bestaan der schuttersgilden. In jongere reglementen vinden we soms wel eens bepalingen opgenomen, waarin wordt vastgesteld dat een zittende keizer niet door een nieuwe keizer kan worden verdrongen. De nieuwe keizer kan zijn titel pas effectueren als zijn voorganger overleden is. In een enkel uitzonderingsgeval heeft men bepaald dat de keizer wél verdrongen kan worden. Dit zijn bepalingen van jongere datum. Er kan echter altijd maar één koning en één keizer zijn binnen een gilde.
- Of de keizer altijd deel uitmaakte van de overheid staat doorgaans niet in de kaarten beschreven.
- De koning is vaak vrij van bijdragen aan de gilde tijdens zijn koningschap. Een soortgelijke bepaling is vaak van toepassing op de keizer. Vaker zwijgen de oude kaarten over dit punt.

In dit relaas is geprobeerd duidelijk te maken dat er in het verleden niet zo veel gereguleerd is rond het keizerschap als men vaak zou willen denken. Het geluk, het hemels geschenk, moet voorop blijven staan. Dus mag er geen "keizer gemaakt worden". Dat is simpel genoeg... Er bestaat geen: "zo hoort het altijd te gaan". Stijl en eigen persoonlijke invulling van een stuk traditie is iets wat voorop dient te staan. Er zijn een aantal hele eenvoudige regels, waar men zich aan zou kunnen houden. Deze zijn hiervoor opgesomd, met respect voor alle andere plaatselijke tradities.

Studie-, Archief- en
Tentoonstellingscommissie
Kring Kempenland.

De aandachtige lezer zal in bovenstaand betoog ongetwijfeld de hand van "purist" Johan Oomen hebben herkend. Hij ventileert hiermede zijn mening, gebaseerd op waarneming, met betrekking tot een trend die hij verwerpelijk vindt en waartegen hij dan ook ageert. Daarnaast geeft hij adviezen waar eenieder, die het gildewezen na aan het hart ligt, voordeel uit kan trekken. Deze persoonlijke visie heeft zoveel weerklank gevonden, dat de Studie-, Archief- en Tentoonstellingscommissie van Kring Kempenland heeft gemeend dit unaniem als haar visie naar buiten uit te dragen. Reacties op dit artikel zullen niet uitblijven; laat deze echter door de rede gedragen worden.

Uw correspondent

In Memoriam.

Gilde van Sint Jan Baptist, Duizel

Op 12 januari overleed geheel onverwacht gildebroeder **Kees Spooren**; hij werd geboren op 29 november 1917.

Kees was "nen echten Duizelsen mens" en daarom was hij ook lid van het Gilde van Sint Jan

Baptist, en met recht mag gezegd worden: een zeer trouw lid.

Ondanks het feit dat zijn gezondheid het eigenlijk niet toeliet, was hij er altijd bij als er iets te doen was.

Zelfs de wegens zijn ziekte toch niet geringe opgave van het meelopen in optochten, liet hij nooit achterwege.

Op 17 januari vond zijn crematie plaats in Heeze, waaraan een plechtig en groots afscheid door het Gilde van Sint Jan Baptist voorafging.

Wij missen in Kees Spooren een goed en voorbeeldig gildebroeder.

Moge God hem geven de eeuwige rust.

Jac Hakkens, Regerend Deken.

Gilde van Sint Catharina en Sint Barbara, Leende.

Op 9 januari is onze Deken **M. Bekkers**, op 81-jarige leeftijd, vrij onverwachts overleden.

Vanaf de heropleving van het gilde was Tinus een

zeer verdienstelijk Deken-penningmeester en Deken.

Ondanks zijn hoge leeftijd kon het gilde altijd een beroep op hem doen, en Tinus was altijd aanwezig op vergaderingen en gildedagen.

Op 13 januari hebben onze gildebroeders hem met gilde-eer begraven.

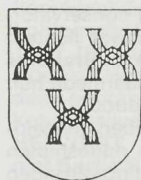
C. J. M. Kees.

Sint-Catharinagilde, Eindhoven-Stad

Na een kortstondig verblijf in het Sint-Catharina-ziekenhuis te Eindhoven is op 86-jarige leeftijd **Wim Boons** overleden.

Hij was ouderling van het Sint-Catharinagilde Eindhoven-Stad, waarmee zijn familie reeds eeuwenlang verbonden was. Op 25 februari is hij met gilde-eer in zijn woonplaats Eindhoven begraven.

Karel Vermeeren

Nieuws uit Deelland

Sint-Jorisgilde Deurne

Bij het gilde Sint-Joris te Deurne werd op 7 mei de staande-deken **Piet Martens** gehuldigd wegens zijn 25-jarig lidmaatschap.

Het gilde kwam 's middags bij elkaar in het gildehuis om hem thuis af te halen en met zijn familie te begeleiden naar de kerk van de Heilige Geest-parochie, alwaar een eucharistieviering als dank plaats vond.

Na deze viering trok het gilde met de jubilaris en familie naar het gildehuis terug, waar allereerst de vendelgroet werd gebracht.

Hierna begaf iedereen zich naar de gildekamer voor de interne huldiging en sprak de hoofdmans Engelen woorden van lof en dank voor het vele werk dat hij voor het gilde heeft gedaan. In 1960 maakte hij deel uit van de overheden en aanvaardde het secretariaat, dat hij 15 jaar met alle nauwgezetheid heeft behartigd; nog altijd is hij bereid als tweede secretaris te fungeren. Daarbij was hij nog tamboer en tevens leider der groep maar heeft dit door gezondheidsredenen ter beschikking gesteld aan een jongere kracht. In 1977 werd Piet Martens tot staande-deken van ons gilde benoemd. Buiten het gilde was de jubilaris ook nog secretaris van de plaatselijke "Verenigde Sportfokkers" alwaar hij met hart en ziel zijn overige vrije tijd wist te besteden. Thans maakt hij zich nog verdienstelijk als zanger van het kerkkoor in zijn parochie.

De hoofdmans overhandigde zijn vrouw een zilveren draagspeld om deze haar man op te

Jubilaris P. Martens als tamboer.

spelden. De vorm daarvan was een trom met daarop een ganzeveer, ten teken dat hij tamboer en secretaris was bij het gilde. Zijn vrouw, die

ook lid is van het gilde mocht een bos rode met witte bloemen in ontvangst nemen, de kleur van ons gilde.

De jubilaris zelf schonk het gilde een prachtig zilveren schild als aandenken aan deze dag.

Van de receptie die daarop volgde, werd door velen gebruik gemaakt o.a. vele gildebroeders uit de omliggende plaatsen.

deken-schrijver: A. v. Ooijen.

Nieuws uit Maasland

MAASLAND. De voorbereidingen zijn reeds getroffen voor de kringdag van gilde St. Hubertus van Drunen. Deze heeft plaats op zondag 5 juni 1983.

Alle gilden hebben een nieuwe lijst met de adressen van de kring ontvangen, doch steeds komen mutaties voor. Wil deze ook wijzigen:

Esch: Secr. L. J. Konings, Dorpstraat 22 5296 LV Esch.

Hr. Eijkemans Sint-Michielsgestel: moet zijn Beemdweg 10.

C. Knevel, Vendelcommissie: moet worden: Langvennen Zuid 26, 5061 NR Oisterwijk.

Schietcommissie: J. v. d. Broek doorhalen.

Heeswijk: Hoofdman is geworden W. v. d. Wijgert, Fokkershoek 3.

Besoijen: Secr. is veranderd in Grotestraat 62, 5141 HB Waalwijk.

Berlicum: Secr. A. P. G. M. van Lith, Hoogstraat 140, 5258 BG Berlicum.

VLAGGENDAG te HEUSDEN. In het ontmoetingscentrum "Open Hof" te Heusden heeft op 23 april de jaarlijkse vergadering plaats gehad voor de leden van de Vereniging voor Vlaggenkunde.

Hier werd door J. Toorians een causerie gehouden over de vaandels in de gilden, welke immers deze vereniging raken en waarin vele leden geïnteresseerd zijn. Gewezen is op de historische afbeeldingen op de gildevaandels in de loop der geschiedenis waaruit voorbeelden te over zijn voor het maken van nieuwe vaandels en standaarden. De symboliek in afbeeldingen en kleuren kwam aan de orde, alsmede wat men met de vaandels kan en mag doen, waarbij het vendelzwaaien uiteraard ook werd behandeld. Aanwezig waren de deputaties van gilden van Heusden St. Blasius, Herpt St. Catharina, Waalwijk St. Ambrosius en St. Jan Kaatsheuvel. De eerste omdat het Heusden betreft en de twee laatste omdat Mevr. Lelieveld - Van Lanschot de gildevaandels van deze gilden heeft vervaardigd. Dit was dan ook aanleiding ook Mevr. Lelieveld - Van Lanschot haar visie op de gildevaandels te laten geven. Zij besprak het ontwerpen, en de schilderkunst welke hierbij toepasselijk is.

Na de lezingen werd in een kleine optocht met de gilde-deputaties voorop naar het Gemeentehuis getrokken waar Burgemeester Ter Laack het gezelschap opwachtte. Nadat voor hem de belofte van trouw was vernieuwd werd een vendelgroet

gebracht. Terug in de zaal was later de bezichtiging van het gildezilver van het Gilde St. Joris van Heusden in het Gouverneurshuis.

Van de stad Heusden was alle medewerking voor deze bijzondere gelegenheid, waarbij de aanwezige gildebroeders toch weer met iets leerzaams naar huis gingen.

Een brief van Hr. H. J. Allard (oud-conservator) was interessant waaruit we even wat lichten: "Alleen bedevaarten en gilden kunnen **Brabants patrimonium** nog handhaven en daarmee hun oorsprong eren, zo niet, zijn beide dood."

En verder: "Blazoen en Banier hebben genealogen en gilden, heemkundigen en numismaten gemeen; buit dit uit ter bewustwording van eigen folklore. Folklore waarin het Patrimonium gestalte vindt." Voor onze gilden en gildebroeders is de door hem bedoelde folklore (iets wat voorbij is, herdacht wordt of nagedaan) **een levende traditie**, want in de gilden leeft nog steeds iets voort vanuit een eerbiedwaardig verleden (T.).

VORSTENBOSCH. Het gilde van **St. Antonius Abt** heeft in het afgelopen winterseizoen het huishoudelijk reglement, genaamd de Caert, aangepast aan de statuten. Tevens is Jo v. d. Berg benoemd tot archivaris van dit gilde. Hij heeft reeds vele banden voor het gilde gemaakt. Hij zou graag nog oude nummers van "De Gildetrom" ontvangen van voor 1979. Wie kan hem helpen? Adres: J. v. d. Broek, Akkerweg 6.

DEN DUNGEN. Bij het gilde **St. Catharina** is op 9 maart op 73-jarige leeftijd overleden **Adrianus Kappen**. Jos was ruim 50 jaar lid van het gilde waarvan 30 jaren als hoofdman. De laatste tijd was hij ere-hoofdman en had vele verdiensten voor zijn gilde. Hij is op 12 maart met gilde-eer begraven. Vendelend nam men afscheid van deze hooggeachte gildebroeder.

NULAND. Op 22 januari vierde gilde **St. Antonius Abt** de jaarlijks teerdag. De dag begon met een gildemis opgedragen door pastoor Van Erp. Na de mis werden vier nieuwe gildebroeders door de pastoor "ingewijd" in het gildewezen.

De nieuwe vier zijn: N. Bijveld, W. Coelen, G. v. d. Dussen en J. Hanegraaf. Na de "inwijding" werd de vendelgroet gebracht aan de pastoor en de burgemeester. Hierna volgde de koffietafel en 's avonds een gezellig feest.

Op deze dag bood gildebroeder H. Hoedemakers een zilveren schild aan namens zijn vader H. Hoedemakers, zoon van M. Hoedemakers. Dit

koningschild ontbrak nog aan de verzameling koningszilver. M. Hoedemakers schoot koning in 1949, 1951 en in 1953 en werd dus Keizer. Door de Hoofdman van het gilde werd hartelijk dank gebracht aan deze familie die hiermede het koningszilver completeerde.

HELVOIRT. Wie in de kring Maasland kende niet **Bartje Rommen**?

Helaas is hij op 28 maart in het ziekenhuis te Den Bosch overleden. Een groot gemis is ontstaan bij het gilde **St. Joris**. Op zijn prentje staat: Zijn glinsterende ogen lieten zien dat hij plezier in het leven had. En... dat was ook, want Bartje was een levenskunstenaar, een heerlijk mens. Hij werd 83 jaar. Op de vergaderingen van de kring genoot hij aller achtung; hij was een gildebroeder van de beste soort. Met de stok in de hand en echt in de houding gaf hij zijn woord van trouw door aan allen die het maar horen wilde: Voor God, koningin en vaderland. Een gildebroeder met vaderlijke vermaningen in de Helvoirtse gemeenschap. Zijn leven was waardevol voor hem om goed geleefd te worden en om te genieten van al het moois van Gods schepping. Een gildebroeder met een "groot" hart werd door de beide gilden van Helvoirt met vele vrienden vanuit de omgeving met gilde-eer begraven en vendelend werd afscheid van hem genomen.

LOONOPZAND. Bij gilde **St. Ambrosius** werd onlangs de wintercompetitie van het handboogschieten afgesloten met het volgende resultaat: 1 P. v. Leeuwen, 2 H. v. Meetelen, 3 F. Kemmeren, 4 T. v. Kuijk en 5 P. v. Eijndhoven. Hoogste gemiddelden: 1 P. v. Eijndhoven, 2 H. Basters, 3 H. Willemen, 4 R. v. Meetelen / A. Bink en 5 L. v. d. Wiel. Winterkampioen werd op de doel P. v. Eijndhoven.

Winterkampioen bij de junioren en Dames werd Mej. F. Kemmeren. Bij de pupillen (15 meter op doel) werd kampioen W. v. Leeuwen; hij ontving de geschonken "Page-zuil". 2 werd Patr. Schoenmakers, 3 B. Etman, 4 Jurg. Driessen en 5 Maud Basters.

- Op 23 maart werd met gilde-eer de echtgeno-

te van onze gildebroeder Piet Schoenmakers, Mevr. Henriëtte Schoenmakers - Vriens (39) ten grave gedragen. Vele gildebroeders vergezelden haar op deze laatste gang. Omdat zij ook lid was van gilde en Schutterij werd vendelend afscheid genomen op het kerkhof.

- De voorbereiding voor de Kringdag 1984 zijn reeds getroffen. De overheid heeft commissies en sub-commissies gevormd, terwijl een definitief gildeterrein voor dit feest in optie is genomen. Deze kringdag is bij het Sint-Ambrosiusgilde op 20 mei 1984. In het volgende nummer van De Gildetrom zullen we mededelingen laten volgen voor dit gildefeest.

OISTERWIJK. 14 april heeft de NCRV-tv in "Showroom" het gilde **St. Sebastiaan** aan de kijkers laten zien. Hier werd speciaal Koning Theo Gerritsen naar voren gebracht in de hoedanigheid van schrijnwerker in Oisterwijk. Hij gaf op een serieuze manier kennis van zaken in de houtbewerking en in zijn geliefde natuurgebied zijn eigen visie weer, die omlijst werd door het gilde St. Sebastiaan. Alhoewel Showroom extra-exotische figuren naar voren haalde is dit programma - waarbij het gilde eens echt heeft laten zien hoe het is en hoe het de gildebroeders onder elkaar kunnen vinden - toch serieus geweest.

Naast zijn werk als nijvere schrijnwerker toonde hij zijn gilde (en wie dit goed kent weet het) dat een begrip in Oisterwijk is: zingend en... bierdrinkend - we zagen het op de televisie. Deze gildebroeders gaan met groot plezier door het leven. Hun vermaak is het schieten met de handboog op doel en wip. Theo, het was een goede uitzending!

HAARSTEEG. Na acht jaren genoeg te hebben genomen met steeds een tweede plaats in de gewerschutterij is het op 27 februari **St. Ambrosius** gelukt de zegereeks van **St. Jan van Kaatsheuvel** te doorbreken. De stand eindigde met 664 tegen 652 punten in het voordeel van Haarsteeg. De derde plaats was voor St. Hubertus Berkel en vierde werd St. Ambrosius Baardwijk. Als laatste sloot St. Crispijn van Besoijen. Persoonlijk werd 1 T. v. Geel Kaatsheuvel, 2 F. Elshout en 3 F. Mommersteeg van Haarsteeg. Bij de dames werd 1 Mevr. Van Eijk Kaatsheuvel en Mevr. Weijtmans Berkel.

VUGT St. Catharina liet na de laatste Gildetrom op blz. 18 iets opnemen over haar brief, welke is gezonden aan "de Gildetrom" en door is gezonden aan de Federatie, omtrent de herhaalde huldiging van H. M. de Koningin te Eindhoven. Met ontsteltenis is de brief volgens de deken niet voldoende beantwoord of afgedaan. St. Catharina wil bespoediging. Het verzoek aan de Hoofredacteur is ernstig genomen.

- Op 17 maart werd **Grardus Adriaanse** (73) met gilde-eer begraven. Hij is ruim 45 jaar lid van het gilde geweest, eerst als vendelzwaaijer. Van 1949 tot 1973 was hij vaandrig en tussendoor van 1950 tot 1960 vervulde hij de functie van Gildetrom; kortom een voortreffelijke staat van dienst voor het gilde heeft de heer Adriaanse gehad. Hij was een man die de diepere betekenis van het gilde aanvoelde en hij voelde het aan dat het een eer was gildebroeder te mogen zijn. Het voltallige gilde kwam in de rouwkamer bijeen om vandaar naar het sterfhuis te trekken. Als slippendragers fungeerden de koning, staande deken en

zilverdragers.

De kist werd bedekt met het oude baarkleed, waarop het koningszilver werd gelegd. Door zes gildebroeders werd hij tot het altaar gedragen en daar werd een ere-wacht betrokken door acht vendeliërs en vaandrigen. Tijdens de dienst herdacht Staande Deken Baijens de overleden gildebroeder die zeer gehecht was aan traditie en die hulpvaardigheid en dienstbaarheid in het vaandel had geschreven. "Dankbaar zijn wij hem ervoor dat hij in een tijd waarin zoveel tradities als overbodig overboord worden geworpen er steeds naar gestreefd heeft om als bestuurslid die in het gilde te doen handhaven.". Hij besloot met het oude gilde-gebed van St. Catharina. Voor in de kerk werd door de vaandrig afscheid genomen, daar de overledene werd gecremeerd.

Opnieuw heeft St. Catharina weer laten zien wat traditie is!

UDENHOUT. Op 15 april overleed te Loonopzand na een kortstondig ziekbed ere-deken **Piet van de Wouw**. Piet was 73 jaar en al 45 jaar lid van het gilde **St. Antonius - St. Sebastiaan** uit Udenhout. Piet heeft in 1963 meegewerkt aan de fusie tussen "de scherp-schuttersvereniging Weerbaarheid" en het gilde. Hij is vanaf 1963 tot 1975 dan ook bestuurslid geweest als 1e deken. Bij zijn afscheid als bestuurslid werd hij benoemd tot ere-deken. Hij was ook vanaf 1969 tot 1972 gildekoning. Het gilde heeft hem naar zijn laatste rustplaats begeleid in Loonopzand, waar hij bij zijn echtgenote werd begraven. De vendeliërs namen vendelend afscheid van deze echte sociaal voelende gildebroeder.

Op 2 mei is plotseling heengegaan de gildeheer **pastoor K. Gevers** die op 60-jarige leeftijd kwam te overlijden. Pastoor Gevers was tien jaar pastoor in Udenhout en dus tien jaar bij het gilde waar hij altijd aanwezig was op de teerdagen en bij het koningschieten. Ook deze gildeheer heeft het gilde (dus koningszilver op de kist en gedragen door gildebroeders) naar zijn laatste rustplaats begeleid. Bij het afscheid dekte het gildevaandel en de hoofdmanspiek even de kist. Mogen zij rusten in vrede.

Eerste Federatie-onderscheiding uitgereikt.

Op 30 april werd de onlangs ingestelde **Federatie-onderscheiding voor de eerste maal uitgereikt, en wel aan Jan van de Mortel** van het Gilde **St. Catharina** te Vught.

In een speciale zitting van genoemd gilde en in aanwezigheid van het zuster-gilde **St. Barbara en St. Sebastiaan**, de burgemeester van Vught en genodigden werd hem, na een korte inleiding door de Staande Deken C. Baijens, door de voorzitter van de Federatie, Jhr. Ir. L. L. M. van Nispen tot Sevenaer, de eremedaille opgespeld.

De federatievoorzitter memoreerde in zijn toespraak de vele verdiensten van dhr. van de Mortel

voor het gildewezen. Zijn staat van dienst liegt er niet om: Vanaf 1916 tamboer en verder 46 jaar gildebroeder van St. Catharina, bij welk gilde hij gedurende 35 jaar Staande Deken was.

In 1948 volgde hij Aug. van Lanschot op als voorzitter van Kring Maasland en bleef dat tot 1975. In 1948 werd hij tevens vice-voorzitter van de Federatie. Vanaf 1980 is hij Opper-Deken en adviseur van de Federatie. In hetzelfde jaar werd hij benoemd tot Ere-Staande-Deken van St. Catharina. Hij is verder Ere-hoofdman van de Kring Maasland, werd in 1963 voor zijn verdiensten op gildegebied onderscheiden met de Zilveren Anjer en kreeg in 1972 voor hetzelfde feit de eremedaille in zilver van de gemeente Vught.

Wij zouden zo nog door kunnen gaan met zijn lijst van verdiensten, doch wij menen dat praktisch elk gilde in de Federatie hem voldoende kent om te weten wat hij voor het gildewezen betekent.

Vér over de 200 lezingen heeft hij voor diverse gilden en andere geïnteresseerden gehouden en was nauw betrokken bij de heroprichting van diverse slapende gilden.

Spreken over het gilde is spreken over Jan van de Mortel. Hiermede is hij voldoende gekarakteriseerd. Moge hem nog een lang leven in het belang van het gildewezen beschoren zijn.

SCHIJNDEL. Het Gilde **St. Catharine en Barbara** heeft op woensdag 18 mei feestelijk zijn nieuwe Jeu-de-Boulesbaan in gebruik genomen. Op het adres Steeg 42. De officiële opening geschiedde door Dhr. J. M. Kooijmans die mede de grote stimulator is geweest voor de aanleg van de baan.

In het volgende nummer hiervan een volledig verslag.

BERLICUM. In een volle kerk droeg de Gildeheer Pastoor Pulles op 23 april de avondmis op voor het **Sint-Jorisgilde**. Tijdens de toespraak wees hij op de samenwerking die er moet zijn tussen Kerk en Staat. Ieder heeft zijn eigen taak en verantwoordelijkheid. Het gilde staat voor beide. Door zijn eeuwenoud bestaan heeft het zijn eigen zinvolle tradities, waaraan het moet vasthouden.

Het moet trouw blijven aan God, Koningin en Vaderland.

De Gildeheer dankt Hoofdman van Lith, die een bloeiend gilde overdraagt aan Hoofdman van Uden.

Installatie nieuwe Hoofdman. Nadat het gilde zich rond het altaar had opgesteld, vroeg de Gildeheer aan beide hoofdlieden om voor het altaar te komen.

Terwijl de gildeheer de nieuwe hoofdman de hoofdmanssikkel omhing, sprak hij: "Ik omhang U met het teken van uw waardigheid, macht en plicht. Wat is daarop uw antwoord?" waarop de nieuwe hoofdman antwoordde: "Ik zal naar best vermogen mijn plicht doen om het gilde te handhaven."

Bij de consecratie werden de vendels gepresenteerd en de trom geroerd.

Op het einde van de Mis werden enkele coupletten gezongen van het Sint-Jorislied. Hoofdman van Uden dankte de Gildeheer en allen, die hadden meegewerkt aan dit feestelijke gebeuren.

Na de mis werd in de tuin van de pastorie de

vendelgroet gebracht aan de gildeheer, de koning en beide hoofdlieden, waarna het Gilde naar het Raadhuis trok.

Officiële ontvangst op het nieuwe Gemeentehuis. Goud voor Nol van Lith. Burgemeester van Erp heette allen welkom. Hij had Hoofdman van Lith met het gilde uitgenodigd omdat hij namens het Gemeentebestuur hem dank wilde brengen. Zoveel gilde-autoriteiten had hij nog niet in het nieuwe gemeentehuis ontvangen. Maar deze 23e april was een gedenkwaardige dag omdat de hoofdmanssikkel werd overgedragen aan een jongere hoofdman.

De oudhoofdman is van jongsafaan met het gilde vergroeid. Als klein tamboertje is hij begonnen, groter geworden werd hij schutter, toen bestuurslid. Driemaal schoot hij koning en werd keizer. In 1966 werd hij hoofdman en heeft zeer veel voor het gilde gedaan en zo het gilde tot grote bloei gebracht.

Door deze verdiensten heeft het Hare Majesteit behaagd hem de Ere-Medaille in Goud verbonden aan de Orde van Oranje Nassau toe te kennen.

Onder groot applaus spelde Burgemeester van Erp hem de gouden medaille op en bracht daarna een toast uit.

Hoofdman Van Uden dankte de burgemeester, dat deze persoonlijk de onderscheiding in het bijzijn van de gildebroeders heeft willen uitreiken. Daaruit blijkt niet alleen de grote waardering voor de drager, maar ook de goede verstandhouding tussen de burgerlijke overheid en het gildewezen.

De harmonie had zich opgesteld in de gang boven de raadszaal en speelde daar het Wilhelmus. De heer van Helvoort sprak namens de harmonie zijn gelukwensen uit en hoopte nog dikwijls samen te kunnen uitrukken.

Op de hem eigen wijze dankte de Ere-Hoofdman voor de eer die hem en zijn familie was gebracht. Hij legde er de nadruk op dat het hele gilde door

deze koninklijke onderscheiding geëerd werd en verzocht de Burgemeester zijn dank over te brengen aan Hare Majesteit. Hij dankte de Burgemeester voor de hartelijke ontvangst, evenals zijn werkgever, die met een deputatie aanwezig was.

Zaterdag 9 mei heeft het gilde aan de Ere-Hoofdman een receptie aangeboden in het Gildehuis. Hij werd door het gilde afgehaald en naar het gildehuis gebracht. Daar wachtte hem een grootse ontvangst. Autoriteiten uit Berlicum, vele besturen van Gilden van de Hoogschuts, alsmede uit Berlicum kwamen Nol feliciteren.

Namens de Kring Maasland was de Heer J. Toorians aanwezig, die Nol hartelijk feliciteerde met zijn Koninklijke Onderscheiding en zijn functie als Ere-Hoofdman.

Vermeld zij nog, dat deze middag gezellig is verlopen in het bijzijn van vele gildebroeders uit Berlicum en de naaste omgeving.

De beschermheer dokter de Koning prees Nol voor zijn vele verdiensten. Daarom was hij door het gilde tot Ere-Hoofdman benoemd. Onder zijn energieke leiding was het gilde gegroeid tot wat het nu was. De voltallige costumering kwam tot stand. Er kwam een mooie schutshof. Nieuwe gildetrommen kwamen er alsmede vendels enz. Hij speldde hem als dank voor het vele werk een schild op, dat was ontworpen door de deken-rentmeester Kees v. d. Aa. Het schild hangt aan een zilveren balkje, waarop gegraveerd staat: ERE-HOOFDMAN 1983 met het navolgende gedichtje:

"Ik schoot 3 x de Koningsvogel
met geweer en kogel.
Zo werd ik keizer
door middel van ijzer en hout;
en voor mijn Hoofdmanschap
kreeg ik nog goud."

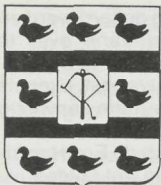
Twee gildebroeders kregen een draagspeld voor hun 25 jaar trouwe dienst. Een van hen was Jan Vorstenbosch, die het gilde op bijzonder verdienstelijke wijze gediend heeft. Hij is als vendelier op de Kringdagen al meer dan 25 jaar zeer actief. Bovendien is hij een uitstekend schutter.

MAASLAND. De overheid van de kring Maasland vraagt beleefd alle gilden mede te werken aan het inleveren van copie voor "De Gildetrom". Het zijn heel dikwijls dezelfde gilden die copie insturen. Het is immers een blad voor elk gilde en elke gildebroeder.

Laat eens iets horen over de activiteiten, tradities, jubilea, schietingen, reglementen en wat dies meer zij. Er is immers altijd wel iets te schrijven. Zend het s.v.p. direct aan de Secretaris van de kring die het zal verwerken voor het volgende nummer van "De Gildetrom". Dus rechtstreeks aan ondergetekende om doublures te voorkomen. Dank U.

LOONOPZAND, mei 1983

KRING MAASLAND
Jan Toorians, deken-schrijver.

Bring Land van Cuijk

Sint-Matthiasgilde van Oploo

Zaterdag 14 mei was het een belangrijke dag in de geschiedenis van het Sint-Matthiasgilde want behalve het jaarlijkse koningschieten werden twee gildebroeders gehuldigd.

Tijdens de eucharistieviering met gilde-eer in de parochiekerk werd aan A. Janssen (Jaspers) door pastoor Botden en aan P. Cobussen door 1e deken G. Boeyen het zilveren ereschildje opgespeld, vanwege hun resp. 70-jarig en 50-jarig lidmaatschap.

Gildebroeder A. Janssen is met zijn 88 jaar de oudste gildebroeder van het Sint-Matthiasgilde, dat in 1980 na 18 jaar weer actief werd. In 1962 was hij de laatste koning en daarna in 1980 de eerste van het ontwakend gilde.

Ook P. Cobussen is al 50 jaar een trouwe gildebroeder en daarom werd ook hem vanwege dit gouden jubileum een warme hulde gebracht.

Na de H. Mis was het koningschieten op het terrein aan de Gildestraat. 't Was een langdurige en

spannende strijd en pas bij het 326e schot was de nieuwe koning bekend. Dat was A. Emons en na de gebruikelijke handelingen trok men in optocht terug naar het gildehuis, waar de erewijn werd geschonken. 's Avonds werd de teeravond ingezet met een fijne koffietafel, waarna de verdere avond gezellig werd doorgebracht.

Prijzen. Op zondag 15 mei moest de nieuwe koning al direct in functie treden, want de ver-

plichte gildedag werd die dag gehouden in Gassel. Het gilde behaalde weer 5 prijzen t.w. de 1e prijs in het algemeen klassement. M. Ermens behaalde een 1e prijs voor individueel vendelen klasse C en R. Verberk een 4e prijs. Voor het groepstrommen klasse B werd een 1e prijs behaald door Ch. Jans, Chr. Jans - Rat en L. Heyligers en de standaardruiter behaalde weer de 1e prijs.

In Memoriam

Beers, Sint-Anthoniusgilde. Op donderdag 24 maart werd in zijn woonplaats Reek de heer **Thij Wagemans** op 79-jarige leeftijd begraven, na een ziekbed van ruim een half jaar, waaraan op zondag 20 maart toch nog plotseling een einde was gekomen.

Thij Wagemans, geboren op 16 februari 1904 in Beers, werd in 1922 lid van het Sint-Anthoniusgilde van Beers. In 1982 werd hij, samen met zijn huisgenote, wegens zijn diamanten gildebroederschap, tijdens de zomerteerdag door zijn mede-gildebroeders en -zuster hiervoor nog uitbundig gehuldigd.

Zover ons bekend was hij de oudste nog levende keizer van de Kring Land van Cuyk. In de jaren 1924, 1925 en 1926 werd hij namelijk als koning van het gilde gehuldigd, zodat hij bijna 57 jaar

lang keizer van het gilde is geweest.

De gildedag, die het Beerse gilde in 1976 mocht organiseren, was dan ook ter ere van zijn gouden keizerschap.

Het Sint-Anthoniusgilde verliest in Thij Wagemans een van zijn oudste gildebroeders, die vooral op de bijeenkomst van het gilde gemist zal worden, mede door zijn rijke ervaringen, welke hij steeds op zeer duidelijke en humoristische wijze wist te vertellen.

Wij wensen zijn nabestaanden sterkte om dit verlies te kunnen dragen en zullen hem in gedachten nog lang bij ons houden.

Rust in vrede, Thij.

Overheid en gildebroeders van het Sint-Anthoniusgilde van Beers

Kring „Baronie en Markiezaat”

8e Nationale Taptoe Breda.

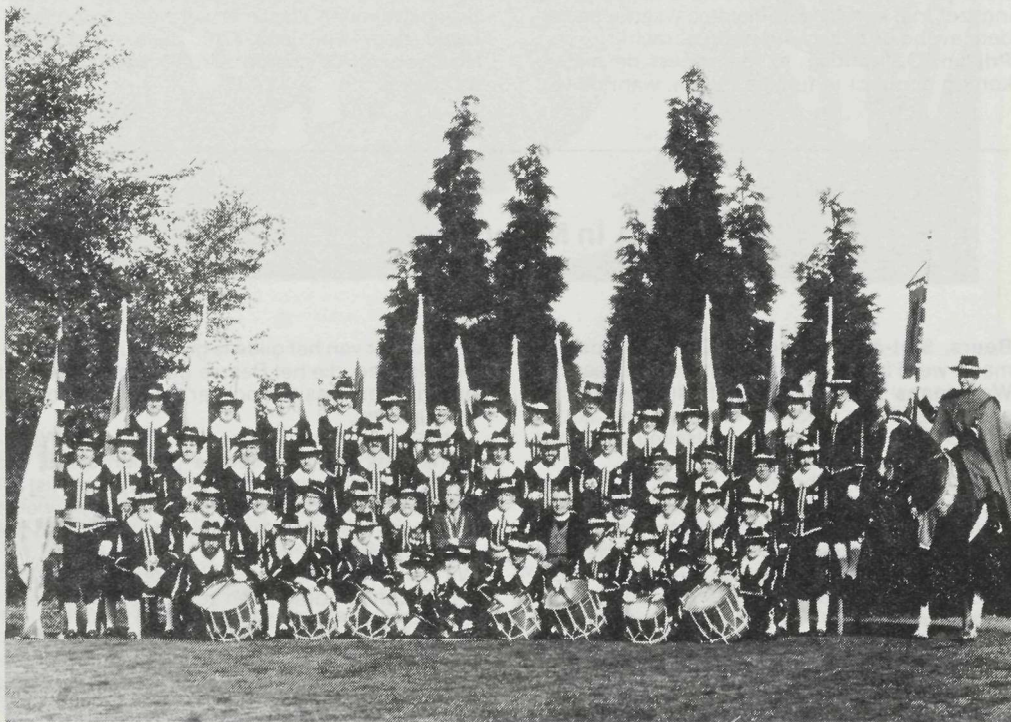
Sint-Willibrordusgilde Alphen. Voor de eerste keer zal aan de Nationale Taptoe Breda een gilde meewerken. De eer om aan de 8e Bredase Taptoe mee te doen is gegund aan het **Sint-Willibrordusgilde** uit het Brabantse **Alphen**. Dit handboogschuttersgilde beroemt zich er op alle gildeonderdelen te beoefenen en de gildetradities in ere te houden. Mede daarom is het een van de toonaangevende gilden in Zuid-Nederland. De gilde-onderdelen zijn handboogschieten op doel en wip, vendelzwaaien, tromslaan, bazuinblazen en standaardrijden. Het gilde beschikt over een eigen gildepaard, dat - bereiden door de standaardrijder - zigzaggend vooraf gaat om de weg vrij te maken voor de rest van het gilde.

St. Willibrordus bestaat sinds september 1966. In die maand kreeg de kort tevoren opgerichte handboogschutterij Concordia de titel "gilde", omdat aangetoond kon worden dat er voor 1859 in Alphen al een gilde bestond. De oudste bewijzen daarvan dateren van voor 1645, toen prins Hendrik samen met Amalia van Solms in Baarle-Nassau gehuldigd werd. Bij die gelegenheid stuurde Alphen haar dorps-schutterij. Het gilde is in de huidige samenstelling 58 man

sterk. De leden variëren in leeftijd van 10 tot 86 jaar. Ieder mannelijk persoon kan lid worden, mits hij van onbesproken gedrag is. Over ieder lid wordt na een proeftijd van een jaar gestemd. Dat gebeurt nog met witte en bruine bonen. Is men tegen de nieuwkomer dan doet men een bruine boon in de "stem-kan" en is men voor dan gaat de witte boon er in. Blanco stemmen kan dus niet.

Dit Alphense gilde wordt geleid door een "overheid". Die bestaat uit de hoofdman, de opperden, de deken-vaandrig, de deken-schrijver, de deken-schatbewaarder, de deken affarez of wel deken-standaardrijder, de koning en de keizer. St. Willibrordus is aangesloten bij de kring "Baronie en Markiezaat" en daarmee lid van de "Federatie van Noordbrabantse Schuttersgilden".

De gildebroeders oefenen elke week om tijdens de gildefeesten goed voor de dag te kunnen komen. Het gilde - en dat is een teken van deze tijd - treedt soms ook op om de gilde-kas wat te spekken. De kosten zijn enorm hoog. In 1981 heeft het gilde zichzelf nieuwe pakken cadeau gedaan, maar dat kostte wel bijna 60.000 gulden. Tijdens de Nationale Taptoe Breda zal het publiek dit gilde alle negen avondvoorstellingen kunnen zien "gaan". Een gilde "gaat" op een tempo van 90, terwijl een harmonie in 120 loopt.

Tijdens deze 8e Nationale Taptoe zullen naast in totaal elf militaire orkesten nog de nodige burgergroepen te zien en te horen zijn. Hoogtepunten van burgerzijde zullen de demonstraties van de brandweer uit West-Brabant zijn (de geschiedenis van de Nederlandse brandweer) en het gezamenlijk optreden van een selectie-orkest uit de Westbrabantse harmonieën (tachtig man sterk) en 220 majorettes uit West-Brabant, geselecteerd uit elf peletons. De Philips Harmonie uit Eindhoven en het Christelijk Showkorps Gorkum completeren de burgerdeelname. Bekende namen van militaire zijde zijn de Marinierskapel, de Luchtmachtkapel, de Johan-Willem-Frisokapel. Uit Portugal wordt een luchtmachtkorps verwacht. In totaal werken aan deze taptoe, die duurt van donderdag 25 augustus t/m zaterdag 3 september, zo'n 1500 mensen mee. Net als vorig jaar zal er, voorafgaande aan alle voorstellingen,

geconcerteerd worden door steeds wisselende harmonieën en fanfarekorpsen uit West-Brabant. Deze warming-up-concerten beginnen om 20.15 uur, de taptoe vangt om stipt 21.00 uur aan. Net als vorig jaar wordt er gewerkt met een overdekte hoofdtribune en twee niet-overdekte zijtribunes. Op de hoofdtribune zijn alle plaatsen te reserveren, op de zijtribunes niet. De entreprijzen bedragen op vrijdag en zaterdag 25 en 15 gulden, op maandag t/m donderdag 22,50 en 12,50 gulden. Op zondag 28 augustus is er geen voorstelling. Groepen van meer dan dertig personen krijgen een rijksdaalder korting per kaartje. Kaarten kunnen gekocht worden bij de VVV-Breda en via de VVV-kantoren overal in Nederland. Verdere informatie over de kaartverkoop bij de VVV Breda, Willemstraat 17, tel. 076-225733 (t.z.t. 222444).

"Gaan Brabantse Gilden zich inzetten voor Heilig Land?"

In het mei-nummer van "Deus Lo Vult. Uitgave van de Landscommanderij Nederland der Ridderorde van het H. Graf van Jerusalem" (1983, nr. 25, p. 357-360) bespreekt Jan Hooyman de toespraak, die Dr. Albert Smulders op het congres van de Brabantse en Vlaamse Schuttersgilden te Goirle op 26 maart heeft gehouden. De Nederlandse Commanderij heeft zich tot taak gesteld mede te werken aan de uitbouw van het bisdom Jerusalem, de oudste maar thans zeer arme kerk van de christenheid.

Zij steunt de bouw van kerken, scholen en kloosters, vormingscentra voor meisjes en bejaardenhuizen, maar daarnaast ook talrijke kleine projecten op sociaal en pastoraal gebied. Men hoopt hierdoor te bereiken, dat het patriarchaat van Jerusalem als levende kerk daar aanwezig zal mogen blijven, hetgeen zonder buitenlandse hulp onmogelijk is. De christenen vormen in Israël slechts een zeer kleine minderheid, ongeveer 2½% van de bevolking, en door emigratie neemt dat aantal nog steeds af.

Dr. Smulders deed een beroep op de Brabantse Schuttersgilden, die zich in de loop van de eeuwen van landbeschermers tot kerkbeschermers hebben ontwikkeld en op zoek zijn naar moderne maatschappelijke activiteiten, ook eens te willen denken aan de noden van het Heilig Land.

De Brabantse gilden weten uit hun eigen geschiedenis, welke de gevolgen zijn van langdurige achterstelling en armoede; hun eeuwenlange trouw aan de kerk zou hen thans ook tot "beschutters van het Heilig Graf van Jerusalem" kunnen maken.

In de discussie bleek, dat de belangstelling van de gilden toch vooral gericht blijft op de eigen plaats, de aandacht voor zieke en overleden gildebroeders en hun nabestaanden, de steun aan missionarissen uit de eigen plaats enz.; ook voor allerlei groepen gehandicapten worden liefdadigheidsfeesten gehouden. Dr. Smulders pleitte ervoor, dat ook kleine projecten in het Heilig Land uitstekend zouden passen in het kader van de gilden. Iedere bijdrage is uiterst welkom.

W.K.

Schuttersgilden in Noord-Brabant.

Gelijktijdig met de opening van bovengenoemde tentoonstelling in het Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch (21 mei - 7 aug. 1983) verscheen op 21 mei onder dezelfde titel een boek over deze gilden, dat achterin tevens de catalogus van deze expositie bevat.

Gevraagd om een recensie van het boek te schrijven, heb ik het niet doorgenomen met een rood-correctie potloodje in de hand. Daarvoor kwam het resultaat van de makers bij mij veel te sympatiek over. Het is zeker een boek geworden naar de bedoelingen van de initiatiefnemers: "een middel om de kostbare gilden van ons schone gewest voor altijd in het oog, in het hart en in ere te houden". Het geheel is ondanks bepaalde zaken die voor meer-ingewijden misschien niet geheel uit de verf zijn gekomen, of wat anders benaderd hadden kunnen worden, of wat meer kritisch hadden moeten worden bezien een prachtig geheel geworden.

Op dinsdag 18 maart 1980 werden door de initiatiefnemers in de gildekamer van het Sint-Barbaragilde in het restaurant De Zwaan te Oirschot voor een select gezelschap de eerste plannen voor dit boek op tafel gelegd. Doel was: "om binnen afzienbare tijd een mooi en verantwoord **publieksboek** over de Brabantse gilden te doen verschijnen". Veel voorbereidend werk bleek toen al te zijn gedaan en het grote landjuweel van Oirschot in augustus van datzelfde jaar lag in het verschiep.

Door de initiatiefnemers waren reeds drie enthousiaste, jonge Brabantse mensen benaderd: Willem Iven voor de teksten en de coördinatie, Teo van Gerwen voor tekeningen en de vormgeving en Jan Bogaerts voor de foto's. Bob en Leo Verbeek waren de stuwende krachten achter dit alles. Zij hadden ervaring met geslaagde, soortgelijke boekproducties. Als voorbeeld toonden zij o.m. met trots het boek "Langs 's Heren wegen".

Op 28 april 1980 werden in een klein gezelschap te 's-Hertogenbosch ten huize van de voorzitter van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden de plannen nog eens uitvoerig doorgenomen. Enthousiasme en vertrouwen alom, maar de financiën!? Maar ondanks dat dit laatste steeds maar als een last op de initiatiefnemers drukte werd er gestadig aan de opzet doorgewerkt, omdat zij in het uiteindelijk resultaat geloofden. Gelukkig is na enkele jaren het zonnetje doorgebroken. De directrice van het Noordbrabantse Museum, drs. M. van Boven zag een mogelijkheid en een lichtpunt. Als laatste van de serie themata-tentoonstellingen die in genoemd museum zou worden gehouden, zou deze gewijd worden aan het eeuwenoude cultuurgoed der Brabantse gilden. De uitgave van het boek zou gekoppeld kunnen worden aan de catalogus van bedoelde tentoonstelling. De gehele staf van genoemd museum wilde zich achter dit plan zetten en drs. W. Knippenberg, de hoofdredacteur van De Gildetrom, zou mede namens de Federatie een oogje in het zeil houden, dat de inhoud van boek en tentoonstelling geen scheef of vals licht zou werpen op onze gilden.

Nu is het zover. De tentoonstelling is gereed en is een bezoek alleszins waard. Maar ook het boek is gereed gekomen, en wat voor een boek! Natuurlijk zullen vele gilden tevergeefs naar hun eigen plaatje zoeken of zich niet in de tekst vermeld vinden. Alles kon niet in het boek. Een keuze moest gemaakt worden uit een aanbod dat veel te groot was.

Wat het boek zelf betreft, het geeft veel, heel veel informatie. Het is voor iedereen leesbaar. Het is rijk en plezierig geïllustreerd.

De lay-out is goed en het geheel is prima gedrukt. Een compliment aan allen die aan de totstandkoming daarvan hebben medegewerkt. Het boek behoort feitelijk in de huisbibliotheek van elke gildebroeder. Voor de prijs mag men het niet laten. f 27,50 is voor zo'n boek 'n koopje!

"Schuttersgilden in Noord-Brabant"

Tentoonstelling van ruim 250 voorwerpen en een diaklankbeeld

tot 7 augustus 1983 in het Noordbrabants Museum,

Bethaniëstraat 4 te 's-Hertogenbosch (tel. 073-138712).

Het museum is geopend op maandag t/m vrijdag van 10 tot 17 uur,

op zaterdag en zondag van 13 tot 17 uur.

Toegang gratis.